

**YENİ BİR YILA
GİRERKEN**

47

FAŞİST DİKTATÖRLÜĞÜN YENİ SERÜVENİ:

ABD ÇILGINCA PLANLARI UĞRUNA İNCİRLİK ÜSSÜNÜ KULLANABİLECEK

İYİ BİLİNMEKTEDİR Kİ, FAŞİST DİKTATÖRLÜK YIKILMADIKÇA, İNCİRLİK ÜSSÜ'NÜN LÜBNAN'DAKİ ABD İŞGAL BİRLİKLERİNİN HER TÜRLÜ GEREKSİNİMİNİN KARŞILANMASI İÇİN KULLANILMASINI ÖNGÖREN ANLAŞMA NE İLK, NE DE SON SALDIRGANLIK ANLAŞMASI OLACAKTIR.

Geçtiğimiz yılın eylül ayında, "F-16 Projesi" olarak adlandırılan Türkiye'nin "kalkınma" ve "sanayileşme" modelinden dış politikasına kadar, köklü değişiklikleri öngören bir anlaşma ABD ile Faşist cunta arasında imzalandı. Bu anlaşmayla, sanayi ve tarımın temel alanları tamamen emperyalist tekelere -özellikle ABD yönelimli olanlara- açılırken, Türkiye'nin dış politikasının çerçevesi de bir kez daha belirlenmişti. Türkiye'yi her alanda ABD emperyalizminin sıçrama tahtası haline getiren bu anlaşmanın amaçlarından birisi de, bölge ilericileri güçlerinin bastırılması ve gerici rejimlerin korunması için her türlü kolaylığın sağlanacağı ve Türkiye'nin üzerine düşeni eksiksiz yerine getireceği idi. O dönemde cunta, yaklaşan 6 Kasım sahte seçimleri nedeniyle sürekli bu anlaşmanın amacı ve kapsamını saklamaya çalıştı. Bu

"sessizlik" sürecinde, silah, madencilik, tarım, elektrik, elektronik vb alanlarda söz sahibi olan uluslararası emperyalist tekelin temsilcileri Türkiye'ye gelerek, söz konusu anlaşmanın gerektirdiği ekonominin temel alanlarında ikili anlaşmalar imzaladılar.

6 Kasım sahte seçimleriyle, Türkiye ve Kürdistan halklarından büyük bir şamar yiyen Faşist Generaller Cuntası alelacele ve "oldubitti"lerle yeni yasalar çıkararak, önceden imzalanan anlaşmalar doğrultusunda uygulamalara girişti. Kukla Denктаş Yönetimi eliyle, Kuzey Kıbrıs'ta göstermelik bağımsızlık ilanı bu oldu bittilerin ilk somut adımı idi.

Türkiye'yi fiili olarak ABD'nin yanında Orta Doğu savaşına taraf haline getiren "oldu bitti"lerin başında, istifa etmiş Ulusu Hükümeti eliyle, Lübnan'daki ABD işgal birliklerine her yönden "nefes alıracak önemde" "kolaylıklar", İNCİRLİK ÜSSÜ'nden sağlanabilecek bir anlaşmanın imzalanmasıydı. Çerçevesi "F-16 Projesi" adıyla bilinen anlaşmada çizilen bu tür "kolaylıklar"ın istifa etmiş Ulusu Hükümeti döneminde gider ayak tanınması boşuna değildir. Faşist Cunta, böylesi bir anlaşmayı istifa etmiş Ulusu Hükümeti'ne imzalatmakla, hem iler-

de çıkabilecek hesaplaşmalarda muhatapın bulunmamasını, hem de yeni Hükümeti bu sorumluluktan "kurtarma" amacını taşıyor. Cunta'nın avunmasına gerek yok; Çünkü halklarımız, esas muhatapın kimler olduğunu "SİA Anlaşması"ni hemen yürürlüğe koyanları "Misaki Milli" sınırlarını aşır Irak Kürdistanı'na saldıranları ve "F-16 Projesi" adı altında Türkiye'yi her yönden ABD'nin sıçrama tahtası yapanları çok iyi biliyorlar. Tüm bunlardan Cuntacı Generaller, Ulusu Hükümeti, Turgut Özal Hükümeti ve arkalarındaki ABD emperyalizmi ve yerli finans kapitali'nin en gerici, en saldırgan kesimleri sorumludurlar. Bunlar, ergeç bu yapıların hesabını vereceklerdir.

"Transit Terminal Hizmetleri'nin İncirlik Üssü üzerinden sağlanmasını öngören bu son ihanet anlaşmasının kapsamına askeri birliklerin geçişi, konaklama ve "benzeri şeyler" giriyor. Cunta'nın ve ABD'nin ön plana çıkardığı "sınırlı asker ve sıhhi malzeme geçişi"nin aksine, anlaşmanın kapsamı çok geniştir. Anlaşmadaki "benzer şeyler" adı altında her türlü askeri araç ve gerecin nakledilebileceği açıktır. Zaten İncirlik Üssü'nün yapısı buna çok uygundur. Bilindiği gibi İncirlik Üssü, 23 Haziran 1954'te "Askeri Kolaylıklar Sözleşmesi"ne göre ku-

rulmuş; İskenderun ve Yumur-
talık'a kadar uzanan yan tesisle-
ri ve Karataş Muharebe Termini-
nali ile Doğu Akdeniz 'de, ABD
nin en önemli askeri üssüdür. Bu
üs NATO'nun "topyekün karşı-
lık" stratejisine uygun olarak
donatılmıştır.

Bu anlaşmayla Cunta, ABD'
nin çalgınca planlarını uygula-
maya ne denli hevesli olduğunu
ve ne tür serüvenlerin peşinde
koştüğünü bir kez daha kanıtla-
dı. Türkiye'nin "kısa ve uzun
vadeli ulusal çıkarlarına uygun"
görülen bu anlaşmayla Cunta,
her an bölgeyi hatta dünyayı sa-
rabilecek savaşın körüklenme-
sinde daha aktif yer almış olu-
yor. Anlaşma, sadece İncirlik
Üssü ile de sınırlı değildir. Kar-
deş Filistin ve Lübnan halkları-
nı, Suriye askeri birliklerini
bombalayacak olan ABD savaş
uçaklarının ve 6. Filo'nun per-
sonelinin "dinlenmesi ve moral
eğitimi" amacıyla savaş gemileri
özellikle İskenderun Limanı'na
daha sık uğrayabileceklerdir.
Bunun anlamı, Cunta'nın iki-
yüzlülükle timsah gözyaşları
döktüğü Filistinlileri katleden,
bombalıyan ABD işgal birlikle-
ri, Türkiye'de dinlenebilecek ve
yeni saldırılar için "moral eği-
timi" yapabileceklerdir. Uçak-
lar saldırılardan sonra İncirlik
Üssüne inebilecek veher türlü ik-
malı kolaylıkla yapabilecekler-
dir. İşte Faşist Diktatörlüğün
Lübnan ve Filistin halklarına o-
lan azgınca düşmanlığının so-
mut bir kanıtı daha.

Bu anlaşma, aynı zamanda
ABD emperyalizminin bölge-
deki planının bir parçasını oluş-
turmaktadır. ABD'nin Lübnan'a
yönelik işgalci ve saldırgan poli-
tikası yeni değildir. ABD, 1950
den bu yana, sürekli olarak İs-
rail'in bölücü ve işgalci eylemle-
rini desteklemiştir; Bölgede askeri
ve politik gücünü artırmak için
her yola başvurmuştur. 1958
yılında, sözüm ona Lübnan'ı
Suriye'ye karşı "korumak" için
8 bin deniz piyadesini bölgeye
çıkararak ABD, bugün de Lübnan

ı Suk-UL Garb kasabasında bile
"stratejik çıkarları" olduğunu
söyleyerek bölge halklarının u-
lusal ve sınıfsal kurtuluş hare-
ketlerini bastırmak, Filistin
Kurtuluş Örgütü'nün gücünü
kırmak ve Suriye'yi sürekli teh-
dit altında tutmak için Lübnan'
ı üs olarak kullanmak istiyor.

ABD bu amaca uygun olarak
İsrail'in 1982 ortalarında Lübnan'ı işgal etmesini koşulsuz destekledi. 1983 Mayıs'ın da ABD denetiminde, İsrail ile Lübnan arasında imzalanan anlaşmayla Lübnan'ın, ABD ve İsrail denetiminde askeri üsse dönüştürülmesi, İsrail'in işgali altında olan Güney bölgesinin bir "güvenlik Bölgesi" haline getirilmesi, Lübnan'ın Suriye ve diğer anti-emperyalist Arap ülkeleri ile bağlarının koparılması, Falanjistlerin güçlendirilmesi ve bölgeye yönelik her türlü saldırıya olanak yaratılması planlandı. ABD ile İsrail arasında imzalanan son anlaşma ise, iki ülkenin ortak deniz ve hava manevralarını hazırlamasını, iki ülke arasında askeri işbirliğini öngörmektedir. Ayrıca 29 Ekim 1983'te Reagan tarafından imzalanan ve "Ulusal Güvenlik Karar Direktifleri III" adını taşıyan planda, Lübnan'da bulunan Suriye askeri birliklerine, Lübnan ilerici demokratik güçlerine ve Filistin Kurtuluş Örgütüne karşı, ABD, İsrail ve Lübnan'ın "ayrı ayrı", ancak uyum içinde askeri eylemlere başvurmasını öngörüyor.

ABD-İsrail stratejik anlaş-
masından hemen sonra, ABD'
nin Suriye mevzilerine ve Lübnan ilerici güçlerine 28 savaş uçağı ile, msket bombalarını da kullanarak saldırmaması, ABD'nin Lübnan'da fiilen savaşa girdiğinin göstergesiydi. Saldırıdan sonra İsrail, ABD'ye övgüler dizerek: "Geçen hafta Vashington da varılan anlaşmanın ruhuna uygun ilk adım" olarak saldırıyı yorumladı. Zaten Lübnan'daki ABD askeri birlikleri, hiçbir za-

man "barış gücü" olmadılar. Çünkü onlar, taraftılar ve savaş gücüydüler. Varlıkları, tıpkı İsrail işgal birliklerinin varlıkları gibi, bölge barışının kondaklanması üzerine temellenmişti. Vi-etnam ve Kore'de açığa çıkmış olan bu "Amerikanvari barış", bu defa bölgemizde denenmek isteniyor. Fakat bölge halkları bu oyunu da boşa çıkarmayı er-geç başaracaklardır.

1983 ortalarında, Kıbrıs'taki İngiliz üslerine gizliden yerleştirilen ABD ve NATO füzeleri, Kuzey Kıbrıs'ta inşa edilen Hava alanı hep aynı amaçlar için kullanılacaktır. Geçtiğimiz yılın Kasım ayında Lübnan'a 200 kilometre uzaklıktaki Kıbrıs adasını, Cunta ve kukla Denktaş yönetimi eliyle bölünmesi de ABD çevik kuvvetlerinin yerleştirilmesi için elverişli koşullar yaratıyor. Böylece burası da yeni bir sıçrama tahtasını oluşturuyor.

Yine, faşist Evren'in Ürdün'de yaptığı açıklamada "Bölgemizin ve Türkiye'nin yeni tehditler altında olduğunu" söyleyerek, ABD maşalığına gerekçe bulmaya çalışması ve gericî Ürdün Yönetimiyle görüşmelerde "Türk-Ürdün Askeri Savunma İşbirliği Anlaşması" için hazırlıklara girişme kararının alınması, bölgede oynanmak istenen oyunun ve bölge halklarını bekleyen tehlikelerin birer başka işaretleridir.

Türkiye'deki faşist diktatörlüğün aktif katılımıyla, bölgede tehlikeli oyunların tezgahlanmasına doğal olarak Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkeler, bölgedeki ilerici yönetimler ve güçler de seyirci kalamazlar. Bu planların boşa çıkarılması için her türlü askeri önlemin alınacağı açıktır. Bu da gerilimin ve savaş tehlikesinin artması demektir. Bunun sorumlusu da hiç kuşkusuz ABD emperyalizmi, Faşist Türk Cunta'sı, İsrail ve bölgedeki gericî yönetimlerdir. Buna İsrail'in ABD'den PERS-

HİNG füzelerini istemesi, PERS-HİNG ve CRUISE füzelerinin Türkiye'ye yerleştirilme planları da eklenince, gelişmelerin her an bölge ve dünyayı sarabileceği savaşa kaynaklık edebileceğini gösteriyor.

İşte bu nedenle Türkiye ve Kürdistan halkları, bölgemize yönelik ABD planlarına karşı,

bölge halklarıyla en aktif dayanışmayı gösterirken, Türkiye ve Kürdistan'da acil görev, bu tür gelişmelerin olmasında büyük payı olan faşist diktatörlüğü yıkmaktır. Emperyalizmin planlarına angaje olmayacak, aksine karşı duracak ve bölge ilerici güçleriyle sıcak dayanışmada bulunacak anti-faşist demokratik bir yönetimi işbaşına getirmektir. Türkiye ve Kürdistanlı

komünistlerin, devrimci demokratik güçlerinin görevi, faşist diktatörlüğün tüm ihanetlerini zamanında açığa çıkarmak ve deşifre etmektir de. İyi bilinmelidir ki, faşist diktatörlük yıkılmadıkça, İncirlik Üssü'nün Lübnan'daki ABD işgal birliklerinin her türlü gereksinmesinin karşılanması için kullanılmasını öngören anlaşma ne ilk, ne de son saldırganlık anlaşması olacaktır.

YENİ BİR YILA GİRERKEN

Uluslararası, bölgesel ve ulusal alanda çok yönlü ve çok hızlı gelişme ve değişimlere sahne olan bir yılı geride bıraktık. Faşist cuntanın, halklarımız üzerindeki barbarlığı ve her türlü sahtekarlığı tüm şiddeti ile sürdü. Emperyalizm, uluslararası gerginliği tırmandırarak, insanlığın geleceğini tümenden tehdit eden nükleer savaş tehlikesini, Cruise ve Pershing-2 ölüm roketlerini Batı Avrupa ülkelerine yerleştirmeye başlama gibi attığı yeni adımlarla büsbütün arttırdı. Emperyalizm, başta Ortadoğu ve Orta Amerika olmak üzere bölgesel savaş ortamını diri tuttu. Lübnan ve Filistin'in işgalini pekiştirirken, Nikaragua'yı işgal etme planının bir bölümü olan Grenada'nın işgali gerçekleştirildi.

KUKLA İKİNCİ PARLEMEN-TO OLUŞTURULDU

Gerek yurt içinde ve gerekse de yurt dışında Türkiye ile ilgili olarak en çok konuşulan, tartışılan konuların başında seçim opereti oldu. Bu seçim operetinin ilk perdesi, 6 Kasım 1982'de süngü zoru ile halklarımıza benimsetilen "anayasa" ya uygun çıkarılan "siyasi partiler ve seçim yasası" ile açıldı. Çıkarılan bu yasalar ile burjuva muhalefetinin önemli bir bölümü bile, seçim dışı bırakıldı. Cuntanın kurmalarına izin verdiği, daha doğrusu kurdurduğu üç

kukla parti, seçimlere girdi. Bu partiler aracılığı ile milletvekili olmak isteyenlerin tümü de "12 Eylül felsefesine bağlı"ydılar. Fakat, cunta için bu da yeterli değildi. Cunta, bunların içinden "12 Eylül felsefesine en iyi ve yürekten bağlı" olanları seçti. İşte aynı ölçü ve kurallarla cuntaca saptanan, daha doğrusu "seçilen" adaylar "ayrı" partilerin milletvekili adayları olarak seçmene dayatıldı.

İşte böylesi koşullarda ve böylesi kurallarla yapılan seçimin sonuçları bile cunta başlarını tam memnun etmedi.

Cuntanın dayattığı bu tek seçeneğin çerçevesinde bile olsa, seçmen kitlesi cunta partilerinin rollerini değiştirdi. Cuntaya rağmen geliştirilen bu yığınsal tavır, cuntaya karşı nefretin ilk yığınsal ifadesi oldu. İşte, "Cumhurbaşkanı" ünvanlı diktatör Evren'in "%90 millet desteği" demagojisi de en elverişsiz koşullara rağmen tuzla buz oldu.

Bu seçimler, üçüncü MC'nin ekonomi politikasının mimarı, eski MESS başkanı, faşist cuntanın başbakan yardımcısı, emperyalizmin en iri mali kuruluşlarından İMF ve Dünya Bankası'nın en sadık uşağı Özal başbakan oldu.

Özal'ın kendi ifadesiyle enflasyonun "%40'ın üzerine çıktığı, Türk lirası değerinin başta ABD doları olmak üzere, yabancı para-

lar karşısında sürekli düştüğü yalnız Aralık ayının ilk haftası içinde Türk lirası dolar karşısında %2,5 (ikibuçuk) luk bir değer yitirdi.), ödemeler dengesinin çığ gibi büyüdüğü, işsizliğin doruk noktalarda seyrettiği, (1982 yılında çalışabilen nüfusun % 18'i işsizken 1983'te % 20'ye yükselen) işçi ve memurların kendi ücretleri ile yaşamlarının olanaksızlaştığı, fakat, tüm bunlara rağmen tekellerin kârlarını arttırdıkları ve devlet bütçesinin yaklaşık 1/3'nün askeri harcamalara yatırıldığı bir ülkede bu sonuçların nedeni olan ekonomik ve siyasal ilişkiler sürdürüldüğü sürece halklarımızın hiç bir sorunu çözülemez. Ki, Özal'ın yönetimi de bu ilişkileri sürdürecektir ve halklarımızı yaşamı daha da zehir ettirecektir.

1983 yılı boyunca tutuklanmalar, gözaltına alınmalar, işkenceler, köy baskınları, insan kurşunlamalar, memur ve işçi sürgünleri, işten atmalar tüm hızı ile devam etti. Kürdistan'ın sınır bölgelerinde sergilenen vahşetler, köylülerimizin günlük yaşamlarının birer parçası haline getirildi. Faşist cunta birlikleri, Irak Kürdistanı'na girdikleri dönemde Türkiye Kürdistanı'ndaki terör arttırıldı, ülkeye giriş çıkışlar kontrol altına alındı.

Cunta, yönetimi gaspettiği günden bu yana, uyguladığı Kürt kökenli işçi ve memurları Kürdistan'dan sürme politikasına 1983

yılı boyunca daha bir hız verdi. Onbinlerce insan Kürdistan'ı terketmek zorunda bırakıldı. Çalışanların en insani hakları uğruna örgütlenmeleri ve mücadele etmeleri "anayasa" maddeleri düzeyinde yasaklandı. Hele, öğretmen ve polislerin spor kulüplerine bile üye olmaları yasaklandı.

Faşist cuntanın mahkemelelerinde açılan onbinlerce davanın büyük bir bölümü, geçtiğimiz yıl içinde sonuçlandırıldı. Sonuçlandırılan bu mahkeme kararlarıyla binlerce ilerici, yurtsever ve devrimci ağır cezalara çarptırıldı.

Diyarbakır askeri mahkemelelerinde açılan davalardan TKSP davası ve Apoculurla ilgili davaların bir bölümü sonuçlandı. TKSP davasında içlerinde Diyarbakır Belediye Başkanı Mehdi Zana ve Nazif Kaleli'nin de bulunduğu birçok kişiye ağır cezalar verildi. Apocuların davalarında çok ağır hapis cezaları yanında, birçok ölüm cezası da verildi. Aynı mahkemelerde açılan "KİP-DDKD birleşik davası", KUK ve Kurtuluş davaları da devam etmektedir.

SİYASİ TUTUKLULAR KAHRAMANCA DİRENİŞLER GERÇEKLEŞTİRDİLER

Faşist cuntanın zindanlardaki barbarlıkları geçtiğimiz yıl içinde de tüm iğrençliği ile devam etti. Cuntanın bu barbarlıklarına karşı siyasi tutuklular kenetlenerek kahramanca direnişler gerçekleştirdiler. Bu direnişlerden biri 7 Temmuz 1983 tarihinde İstanbul Metris'te, diğeri de 2 Eylül 1983 tarihinde 2191 tutuklu ile Diyarbakır'da başladı.

Faşist cuntanın tüm baskı ve sansür uygulamalarına rağmen bu direnişlerin sesi gerek yurt içinde, gerekse de uluslararası düzeyde büyük yankılar yaptı. Denilebilir ki, 12 Eylül faşist darbelerinden sonra, devrimci-demokratik güçlerin yığınsal olarak dayanışma halinde gerçekleştirdikleri ilk eylemler bu direnişler oldu. Cunta'nın halklarımız üzerinde üç yıldan fazladır estirdiği terörle yarattığı terörize ortamın perdesinin aralanmasında bu direnişlerin önemli katkıları oldu. Cunta koşullarında ülke içinde ilk yığınsal ilişkiler, bu eylemlerle birlik, dayanışma eylemleri biçiminde gerçekleştirildi.

CUNTA ORTADOĞU'DA HALKLARIN GÜVENLİĞİNİ TEHDİT EDİYOR

Faşist cunta, işte halklarımız üzerinde her türlü barbar uygulamaları sürdürürken ve halklarımızı her yönden sıkı bir kısıp altına alırken, dışta da Reagan yönetiminin saldırgan politikası ile uyumlu bir dış politika uyguladı. Bu politikanın en somut örnekleri: ABD Çevik Kuvvetleri için gerekli altyapı düzenlemelerinin Kürdistan'da yapılması, NATO ve Çevik Kuvvetlerle birlikte Kürdistan'da savaş tatbikatlarının yoğunlaştırılması, Lübnan'daki NATO ve ABD askeri birliklerine sağladığı destek ve Kıbrıs'ın kuzeyinde sözde bağımsız bir devletin ilan edilmesi gibi, örnekleri göstermek mümkündür.

Faşist cuntanın askeri birlikleri 25 Mayıs 1983 tarihinde, Irak Kürdistanı'nı işgale giriştikleri dönemde ABD'nin "Çevik Kuvvetler" adı verilen cinayet mangaları, NATO askeri ve faşist cuntanın askeri birlikleri, Türkiye Kürdistanı'nda ortaklaşa "Expres-83" adı verilen bir tatbikat yapıyorlardı. Aynı dönemde NATO kurmayları ve ABD Genel Kurmay Başkanı da Türkiye'de bulunuyorlardı.

Cuntanın askeri birlikleri Irak Kürdistanı'nda istedikleri amaca ulaşamamanın verdiği hırçınlıkla, başta sınır köylerimiz olmak üzere halkımız üzerindeki baskılarını, cinayetlerini vahşet boyutlarında sürdürdüler. Faşist cunta birliklerinin sınır bölgelerindeki bu vahşetleri ile ilgili olarak, Armanca muhabirlerinin bölgeden gönderdikleri raporu 43. sayımızda yayınladık. (Armanca-43 s:19-20) Armanca muhabirlerinin bu raporu şu cümlelerle bitiyordu. "Ergeç bu yapılanların hesabı kendilerinden sorulacaktır. Bu hesap gününü yakınlaştırmak için dişe diş mücadeleyi hızlandıralım."

İşte, bu hesap gününü yakınlaştırmak için, verilen dişe diş mücadelede yiğit arkadaşımız AZAD'ı şehit verdik. Azad yoldaş, 1983 yılı içinde, Türkiye Kürdistanı'nda sömürgeci faşist cuntanın cellatlarına karşı çarpışarak şehit düşen hareketimizin ilk şehidi oldu.

Faşist cunta, Türkiye ve Yunanistan arasındaki ilişkileri de oldukça gergin tuttu. Gericici faşist basın ve diğer kitle iletişim a-

raçlarıyla "Rum düşmanlığı" a-yuka çıkarıldı. Bir yandan bu şovenizm fırtınası koparılırken, diğer yanda, 1974 yılından beri Türk askerlerinin işgalinde bulunan KIBRIS'ın kuzey bölgesinin ilhakı çalışmaları yapıyor. Bu çalışmaların en önemlileri arasında, Kuzey Kıbrıs'taki Türk askerlerinin sayısının artırılması, merkez bankası görevini de yerine getirmek koşulu ile TC Ziraat Bankasının açılması, Türk lirasının Kuzey Kıbrıs parası olarak kabul edilmesi gibi uygulamaları saymak mümkün.

Bu gelişmelerden sonra, 1974 yılından beri fiilen işgal altında bulunan Kıbrıs'ın kuzeyinde sözde "bağımsız" bir "devlet" ilan edildi. Bu, Kuzey Kıbrıs'ı ilhak etmelerinin en ciddi ve resmi adıdır. Bundan böyle Rauf Denктаş Kuzey Kıbrıs'ın resmi valisi, işgalci Türk birliklerinin komutanı da resmen faşist cuntanın sıkıyönetim komutanıdır. Kuzey Kıbrıs, (emperyalizmin Türkiye'ye yüklediği sıçrama tahtası rolü çerçevesinde) emperyalizmin, özellikle de ABD emperyalizminin Ortadoğu halklarına yönelik serüvenci ve saldırgan politikasının bir üssü olarak kullanılacaktır. Bu nedenle, Kuzey Kıbrıs'ı ilhak politikasına karşı durmak, başta AKEL olmak üzere, Kıbrıs halklarının ilerici parti ve örgütleri ile dayanışmada bulunmak önemli bir görev olarak önümüzde bulunmaktadır.

BARİŞ HAREKETİ EMPERYALİSTLERİN ÇILGINLIKLARINA GEÇİT VERMEYECEKTİR'

Başta Sosyalist Sistem olmak üzere, dünya devrimci güçlerinin başarıları karşısında bunalmı gün geçtikçe derinleşen emperyalizm, uluslararası gerginliği arttırarak, nükleer savaş tehlikesinin kaynağını oluşturuyor.

Reagan yönetimi bu gerginlik ve saldırgan politikanın başını çekiyor. Geçen yıl içinde atılan adımlar, Reagan yönetimi ve yandaşlarının dünyayı bir nükleer savaşla yok edebilmek için her çılınlığa başvurabileceklerini kanıtladı. Bu adımların en tehlikelisi, daha önce NATO üyesi ülkelere ortaklaşa kararlaştırdıkları ABD'nin Pershing-2 ve Cruise füzelerinin İngiltere, Batı Almanya ve İtalya'ya yerleştirme planının İngiltere'den başlayarak gerçek-

leştirilmesi oldu. Başta sosyalist ülkeler ve Batı Avrupa halkları olmak üzere, dünya halklarının milyonları kapsayan barış hareketinin dünyayı sarsan etkinlikteki direnişlerine rağmen kısa menzilli bu ölüm roketlerinin Batı Avrupa'da konumlandırılmasına başlanması, dünyamızı bir toprak yığını haline getirecek nükleer savaş tehlikesini arttırdı.

Fakat, başta SSCB olmak üzere Sosyalist Sistem, kapitalist ülkelerdeki işçi sınıfı hareketleri, ulusal kurtuluş hareketleri ve kıyasıya savaşa karşı olan tüm insanlığı kapsayan barış hareketi, emperyalistlerin çılgınlıklarına geçit vermeyecektir.

Cenevre'de sürdürülmekte olan kısa menzilli füzele ilgili görüşmelerin kesilmesi ardından, stratejik nükleer silahlarla ilgili SSCB ve ABD arasında yapılan görüşmeler de ABD ve yandaşlarının tutumları yüzünden kesildi.

ABD emperyalizmi, Sosyalist Sistem'in caydırıcı gücü karşısında başlatmak zorunda kaldığı yumuşama süreci yerine, Reagan yönetimi döneminde uluslararası gerginlik politikasını koyduğu ve bu politika uğruna her gün yeni yeni ve tehlikeli çılgınlıklara başvurduğu bir dönemde, faşist cunta da Türkiye Barış Derneği yöneticilerini ağır cezalara çarptırdı.

Ayrıca, Türkiye ve Kürdistan'da bulunan ABD ve NATO'nun irili ufaklı 60 üs ve 9 askeri hava alanına ek olarak, Muş ve Batman'da, NATO standartlarına uygun yeni iki askeri havaalanının yapımına başlandı. Böylece, cunta ne denli barış düşmanı olduğunu, Ortadoğu ve sosyalist ülkeler için ne denli tehdit unsuru olduğunu kanıtladı.

Geçen yıl 20-26 Haziran 1983 tarihleri arasında Prag'da toplanan Dünya Barış Asamblesi, barış mücadelesinin önemli bir kazanımı oldu.

EMPERYALİZM ORTADOĞU'DA KAN AKITIYOR

Emperyalizm, geçtiğimiz yıl içinde dünyanın çeşitli bölgelerinde bölgesel savaşlar çıkarma, bazı ülkelerde kukla yönetimleri işbaşına getirmek, bazı ülkeleri direk işgal etmek, başta SSCB olmak üzere Sosyalist Sistem'e en kaba bir biçimde kara çalma gibi çabaları da yoğunlaştırdı.

Barış gücü adı altında Lübnan'da bulundurulmuş NATO'nun askeri birlikleri başlı başına Ortadoğu halklarına yönelik bir tehdit unsuru oluşturdu.

ABD emperyalizmi, İsrail ve işbirlikçilerini Lübnan ve Ortadoğu'da yarattıkları gerginlik, geçtiğimiz yıl içinde tüm şiddeti ile devam etti. İsrail ile Lübnan arasında ABD'nin tanıklığı ile imzalanan bir anlaşmaya dayanılarak Lübnan'da İsrail'in işgalini pekiştiren, NATO askerleri Lübnan'ın ilerici güçlerine, FKÖ'ye ve Suriye'ye yönelik saldırılarını yoğunlaştırdılar. Sözü edilen bu anlaşmayı dergimizin 41. sayısında yorumlarken: "Bu anlaşma ile ABD'ye Lübnan topraklarını kullanarak, bölge halklarına saldırı olanağı sağlanıyor." diye dikkat çekmiştik. Özellikle Ortadoğudaki güçler dengesinde, Suriye'nin yeri önemlidir. Suriye, ABD'nin, İsrail'in Ortadoğuya ilişkin planları karşısında önemli bir engeldir. İşte ABD'nin, Lübnan'da bulundurduğu işgalci askeri güçleri aracılığıyla Suriye mevzilerine saldırmasının nedeni budur.

Bu saldırıların en büyüğü Reagan'ın emri üzerine 4.12.1983 tarihinde 18 savaş uçağı ile gerçekleştirildi. ABD'nin bu vahşi saldırısı, SSCB'nin her türlü desteğine sahip Suriye birlikleri iki uçağı düşürerek, püskürttüler. Bu saldırılar, İsrail hava akınları ile birlikte devam ediyor.

FKÖ'nün içindeki son gelişmeler, Suriye ve FKÖ arasındaki ilişkilerin varırıldığı boyutlar, ABD ve İsrail'in bu tür saldırılarını kolaylaştırıyor.

Faşist Türk cuntası ile ABD arasında son günlerde imzalanan bir anlaşma ile, Lübnan'da bulun-

durulan işgalci NATO askerlerinin ihtiyaçları ve Ortadoğu'ya yönelik diğer saldırılar için gerek ABD ve gerekse de NATO güçleri İncirlik Askeri Havaalanını kullanabileceklerdir.

Geçtiğimiz yıl içinde Lübnan'da bu gelişmeler olurken, işgal altındaki Filistin topraklarında Filistin halkının direnişi, tüm barbarlıklara rağmen kahramanca sürdü.

İran ile Irak arasındaki savaş tüm şiddeti ile yıl boyunca sürerken, her iki yönetim de Kürt halkına karşı baskı politikasını devam ettirdiler. Geçtiğimiz yıl içinde, savaş büyük ölçüde Kürdistan'a kaydırıldığından Kürdis-

tan halkı büyük zararlar gördü.

Irak Kürdistanı'nda ulusal demokratik güçler arasındaki ilişkiler yıl boyu gerginliğini korudu.

REAGAN YÖNETİMİNİN KOMPLOLLARINA RAĞMEN LATİN AMERİKA HALKLARININ MÜCADELESİ BOYUTLANIYOR

Geçen yıl Reagan yönetiminin gerginliği tırmandırdığı bölgelerden birisi de, Latin Amerika oldu. ABD bu bölgedeki çeşitli ülkelerde bulundurduğu askeri birlikler ve CIA ajanları aracılığı ile, bir yandan çeşitli komplolar sonucu işbaşına getirdiği diktatörlükleri ayakta tutmaya çalışırken, diğer yandan yeni yeni darbeler, işgaller tezgahlamaya çalışıyor.

ABD, 1979'da kanlı Somoza diktatörlüğünü yerle bir eden sandinist yönetimini yıkmak için çeşitli komplolar hazırlıyor. Görünen odur ki, ABD, bu bölgede de Sosyalist Sistem ve diğer ilerici ülke ve örgütlerin etkinliğini kırmak için, her türlü çılgınlığı göze almaya hazırdır.

ABD, uluslararası tüm kuralları çiğneyerek, dünyanın gözlerinin içine baka baka, Reagan'a yakışır bir haydutlukla 25.10.1983 tarihinde gerçekleştirdiği Grenada işgali, Nikaragua'ya karşı uygulanan planın bir parçasıdır.

ABD ve onun oluşturduğu diktatörlüklerin tüm kasaplıklarına rağmen, Sosyalist Sistem ve dünya devrimci sürecinin diğer güçlerinin aktif desteği ile, Latin Amerika halklarının mücadelesi ciddi boyutlara vardı. Bu bölgede emperyalizm, hergün yeni mevzi-ler yitiriyor.

1983 yılında Şili'de gerçekleştirilen "Ulusal Demokratik Cephe" öncülüğünde yapılan yığın eylemleri faşist Pinochet diktatörlüğünü ciddi ölçülerde sarstı.

EL Salvador'da kurulan "Ulusal Bağımsızlık Cephesi" ABD'nin tüm çabalarına rağmen General Charlos Humberto Romerio diktatörlüğünü çatırdatıyor.

Uzak Asya'da emperyalizmin önemli dayanaklarından Pakistan ve Bengladeş diktatörlüklerine karşı da halk muhalefeti örgütlenerek gelişiyor. Bu ülkelerin sokakları, işyerleri ve okulları artık yığınsal eylem alanlarına dönüştü. Bu diktatörlükler de ciddi ciddi kendi geleceğini düşünmeye başladılar.

DEVİRİMCİ DEMOKRATİK GÜÇLERİN DURUMU

Böylesine hızlı gelişmelerle dolu bir yıl geride kalırken, Türkiye ve Kürdistan Devrimci De-

mokratik Güçlerinin bu gelişmeler karşısında başarılı bir sınav verdikleri ileri sürülemez. Gerek devrimci demokratik güçlerin, gerekse de genel olarak tüm anti-faşist güçlerin dağılımı geçtiğimiz yıl boyunca da kendisini korudu.

12 Eylül faşist darbesi koşullarında ağır darbeler yiyen, devrimci demokratik güçlerin bir bölümü, toparlanma ve mücadeleye hazırlanmaya yönelik somut ve ciddi adımlar atarlarken, bazıları da halen bunalmın sersemliğini yaşıyorlar. Bunlardan kimileri ideolojik, politik ve örgütsel anlayışlarının pratikteki iflasının şaşkınlığı ile, "herşey bitmiştir" yaygaralarını ayyuka çıkarırlarken, kimileri de varlıklarını salt isim düzeyinde korumanın çabaları içinde dirler. İşte Kürdistan'da da böylesi anlayışlar yok değildir. Fakat, pasifizmi öneren bu şaşkınlara rağmen, Kürdistan Ulusal Demokratik Halk Devrimi mücadelesi, işçi sınıfı politik hareketinin öncülüğünde yoluna devam ediyor. PPKK (Kürdistan Öncü İşçi Partisi) 2. Kongresinin geçtiğimiz yılın ilk aylarında başarı ile sonuçlanması, Kürdistan işçi sınıfı politik hareketinin ve önder kadrolarının en zor koşullarda bile, bilimsel temelde toparlanma ve düşmana karşı savaşımı örgütleyebilme yetenek ve kararlılık düzeyinde olduğunu bir kez daha gösterdi.

Çeşitli düzeylerde sürdürülen birlik çalışmalarından da önemli bir sonuç alınmadı. Cuntaya

karşı yığınların muhalefeti hergün biraz daha kabarıırken, bu muhalefeti toparlayabilecek bir organizasyon oluşturulamadı. Geçtiğimiz yıl içinde, gerek devrimci demokratik güçlerin, gerekse de anti-faşist güçlerin birliklikleri, yurt dışında gerçekleştirilen 1-2 noktasal eylemi aşamadı.

GÖREV BAŞINA !

Halklarımızın örgütlü siyasal güçlerinin, giderek tüm anti-faşist güçlerin mücadele birliklerini gerçekleştirmek, en acil görev olarak önümüzde durmaktadır. Devrimci demokratik güçlerin bu çabalarına, dergimiz konumuna uygun katkıda bulunmaya devam edecektir.

Ayrıca, emperyalizmin, insanlığı nükleer savaşla yok etmeye çalıştığı ve bu yolda da epey mesafe aldığı bir dönemde; bütün kıtalardan milyonlarca barış savaşçısını kapsayan barış hareketini güçlendirmek, insan olmanın ölçüsüdür. Bu savaşımında, barış hareketinin bir müfrezesi olmaya devam edeceğiz.

Faşist cunta ve kukla hükümetinin halklarımız üzerinde her türlü barbarlıklarını teşhir etmek, demagojik propagandalarını boşa çıkarmak, her gün biraz daha tabanı genişleyen cunta karşıtı muhalefeti, cuntayı yıkma yoluna kanalize etmek için görev başına !

Paris'te Kürt ressamları sergisi büyük ilgi gördü

3-26 Kasım 1983 tarihleri arasında, Paris'teki Kürt Enstitüsü'nün salonunda Kürt ressamlarının resimleri sergilendi. Büyük ilgi gören sergi, 3 Aralık 1983 tarihine dek uzatıldı.

Sergiye Türkiye, Irak, Suriye ve İran Kürdistan'ından şu ressamlar katılmıştı: Ali, Baker, Xazizade, İsa, Metini, Rasti, Remzi, Saleh, Sayan ve Topal.

Fransız basını, bu arada Fransız Komünist Partisi gazetesi Humanite de Kürt ressamları sergisine sayfalarında yer verdiler.

Sanatçılarımıza ait 38 tabloyu görünce, kişi Kürt resminin azımsanmayacak bir yol kat ettiğini görüyor. Ayrıca Kürt resmini bilmediğini, tanımadığını anlıyor insan. Ressamlarımızın ürünlerini kitleye sunmaması ve Kürdistanlıların bunları görme olanağını he-

men hemen hiç bulamaması, bu olumsuz sonucu yaratıyor.

Bunca zor koşullara rağmen böylesi ürünler verebilen ressamlarımızın başarılı çalışmaları, övgüyü hak ettiği gibi, gelecekte daha büyük başarılar göstereceği yolunda umut vericidir. Kürt Enstitüsü, Kürt ressamlarına bu olanağı sağlamakla yerinde bir iş yapmıştır.

İstanbul, Paris ve İsviçre'de 1950'den bu yana birçok resim sergisi açan Ressam Remzi'nin büyük boy yağlı boya tablolarının yanı sıra, Metini'nin "Yasaklanmış Ana Dil" ve "Kısıtlanmış Özgürlük" tabloları; İran Kürdistanı'ndan Xazizade'nin Kürdistan'da özgürlüğün sadece sigara kutusu üzerindeki yazıdan ibaret olduğunu ifade eden deseni, Sayan'ın "Yün Eğiren Kadın" dese-

ni ve Saleh'in iki nesli karşılaştıran tablosu insanda unutamıyacağı imajlar bırakıyor.

SERGİDE RESİMLERİ SERGİLENEN KÜRT RESSAMLARI HAKKINDA KISA BİLGİLER

ALİ: 1957'de Irak'da doğdu. Floransa'da Güzel Sanatlar okulunda öğrenim yaptı. 1976'dan beri İtalya ve Avusturya'da yaşamaktadır.

Soyut kavramları işleyen bir ressamdır. Doğunun kaligrafisinden ve batının resminden etkilenmiş olup eserlerinde doğu ve batı kültürlerinin sentezini denemektedir.

BAKER: 1950'de Suriye'de doğdu. Orta öğrenimini Halep'te bir teknik lisede yaptı. Teknik üniversitedeki öğrenimini yarıda bırakarak Fransa'ya yerleşti.

Detayları işleyen ressam, küçük payzajlar ve portreler üzerinde çalışmaktadır.

XAZİZADE: 1947'de İran'da doğdu. Birkaç aydan beridir Fransa'da kalıyor. Resimleri ile tam gerçekçi ressamların resimle-

ri arasında akrabalık bağı kurmak mümkündür. Xazizade'yi onlardan ayıran özellik, Xazizade'nin canlı modeller üzerinde çalışmalarına karşılık, onlar fotoğraflar üzerinde çalışmaktadırlar. Böylece Xazizade, gerçek ile doğrudan ilişki kurmaktadır. Desenleri, kararlı bir iradenin ve sağlam ellerin ürünüdür.

İSA: 1950 yılında Suriye'de doğdu. Bir süreden beri Fransa'da yaşamaktadır. Tarih lisansından sonra kendisini resime adadı.

METİNİ: 1949'da Suriye'de doğdu. 1978'den beri Berlin'de yaşamaktadır. Beyrut Güzel Sanatlar Akademisinde öğrenimini yaptı. 1972'de Beyrut'taki Amerikan Akademisi'nin düzenlediği Güzel Sanatlar Sergisi'nde birincilik ödülünü aldı.

Surrealizmden etkilenen bu ressam ve heykeltıraş Beyrut ve Berlin'de birçok sergi açtı.

RASTİ: 1946'da Türkiye'de doğdu. 1970'ten 1978'e kadar kaldığı Fransa'da şehircilik-mimarlık öğrenimini yaptı. Halen Cezayir'de şehircilik öğretmeni-

dir. Mesleki çalışmalarına rağmen hiçbir zaman resim yapmaktan geri kalmadı.

REMZİ: 1928'de doğdu. 1953'ten beri Paris'te yaşıyor. 1950'den 1983 sonuna kadar İstanbul, Paris ve Fransa'nın başka şehirleri ile İsviçre'de ondan fazla resim sergisi sundu.

SALEH: 1953'te Irak'ta doğdu. 1976'dan beri İtalya ve Fransa'da yaşıyor. Floransa'da Güzel Sanatlar Akademisi'nde öğrenim yaptı. Yeni resmin bir ressamı olarak kabul edilir.

SAYAN: 1959'da Türkiye'de doğdu. İki yıldan beri Berlin'de yaşıyor. Yaptığı desenlerde sürrealizmin izlenimleri vardır.

TOPAL: 1934'te Türkiye'de doğdu. 1968'den beri Federal Almanya'da yaşıyor. Türkiye'de ve Federal Almanya ile Avusturya'da birçok resim sergisi açtı.

Bir tablosunda, yabani bir kuş gibi dut ağacının dalları arasında yiyecek arayan genç bir kızın resmi vardır.

DKP SEMİNERİNDE:

KÜRT DİRENİŞ TARİHİ ÜZERİNE BAZI TEZLER

Alman Komünist Partisi Merkez Komitesi teori bölümünde görevli B.Hartmann 11.11.1983'te DKP-Köln bürosunda "Leninci Ulusal Politika ve Kürt Sorunu" isimli bir seminer verdi. B.Hartmann, seminerine başlamadan önce "Türkiye üzerine hiçbir bilgisinin olmadığını belirtti". Genel olarak Leninci Ulusal Politikayı açıklayacağını söyledi.

B.Hartmann Leninci ulusal politikanın ezen ve ezilen ulus milliyetçiliğini anlatırken 1925 Şeyh Sait Hareketini örnek gösterdi. Şeyh Sait direnişi "emperyalizmle işbirliği yaparak tekrar halifeliki geri getirmek istiyordu. Bu yönüyle gericiydi. Fakat Kürt halkı üzerindeki ulusal baskıya da karşıydı. Bu yönüyle ilericiydi" diyordu.

B.Hartmann yoldaş yanlış bilgilendirilmişti. Bu tez, M.Kemal'in yönetimindeki ırkçı-şoven Türk sömürgecilerinin Kürt halkının en şanlı direnişini dünya ilerici kamuoyunun nezdinde karalamak amacıyla yaptığı alçakça bir yalandı.

Kürt halkı, Türk halkı ile birlikte emperyalizme karşı savaştı ve emperyalistleri ülkelerinden kovdu. Zaferden sonra gayet halkı olarak, Kürt halkı da hak ve özgürlüklerine kavuşmak istiyordu.

Zaferden hemen sonra ırkçı-şoven Türk burjuvazisi Kürdistan topraklarını yeniden işgale başladı. Halkımız 1925'te Şeyh Sait yönetiminde Türk Ordusu'nun ülkemizin yeniden işgaline karşı silaha sarıldı. "Halifelikle" veya "emperyalizmin kışkırtıcılığı" ile

bir ilgisi yoktu. Şeyh Sait ve arkadaşları Diyarbakır'da asılmadan önce "yaşasın halifelik" demediler, onlar "yaşasın bağımsız Kürdistan" şiarını haykırdılar.

Semineri izleyen Kürt komünistleri bu gerçeği B.Hortmann yoldaşa anlattılar ve hatta TKP yöneticileri de sürgünde yaşamaları nedeniyle M.Kemal'in bu yanlarına kanmışlardı ve ne yazık ki Kürt halkının 1925 direnişi aleyhine yanlış bilgiler yayındıklarını söylediler.

Seminere katılan TKP temsilcisi söz aldı. Şeyh Sait yönetimindeki Diyarbakır direnişinin emperyalizmden yardım aldığı ve halifeliki geri getirmek istediğini hiçbir kanıt getirmeden iddia etti. Ve 1925 Türki-

ye'sini Etopya ile karşılaştırılarak "bugün Etopya'ya o günkü Türkiye'nin aynısıdır. Şeyh Sait ayaklanması da aynen bugün Eritre'deki ayaklanma gibi gerici-dir" diyerek yalnız Kürdistan halkının tarihini değil, Türkiye'nin de tarihini tersyüz etti. Dünya komünist hareketinin de kendileri gibi düşündüğünü eklemeyi de ihmal etmedi. TKP'nin bu temsilcisi; "Kürtlerin, milliyetçiliklerine karşı savaşmaları için, Türkiye Komünist Partisi'nde örgütlenmelidirler" diyerek milliyetçilik sorununu da çözdü.(!)

Şeyh Sait önderliğindeki direnişin durumu anlatıldı. Tekrar edilmesine gerek yok.

Tartışmaya katılan Irak Komünist Partisi'nden yoldaşlar, bu konuda TKP ile ayrı düşüncülerini söylediler. Daha sonra çok defa söz alan B.Hartmann yoldaş da bu iddiayı savunmadı.

Bir kere TKP yönetici yoldaşın iddia ettiği gibi bugünkü Etopya ile 1925 Türkiye'si aynı değildir. Bugünkü Etopya ve 1925 Türkiye'si iki ayrı dünyadadırlar. Etopya'da Marksist-Leninist bir parti yoksa da (ki bugün kurma çalışmaları sonuç aşamasına gelmiş durumda), fakat onların öncülüğünde diğer yurtsever demokratik güçlerle birlikte devrimin kazanımlarını sosyalist sistemin maddi ve manevi yardımıyla hızla ilerliyorlar. Gönül rahatlığıyla diyebiliriz ki, devrimin kazanımlarında geri dönüş artık olanaksızdır.

Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundan hemen sonra 17 Şubat 4 Mart 1923 İzmir İktisat Kongresini yaparak, kapitalist kal-

kınma yolunu seçmişti. Zaten bu burjuva sömürü hırsı onun Kürdistan üzerine ordusunu gönderip işgal etmesine sebep oldu. Kürt emekçi halkına karşı giriştiği vahşiliklerini anlatmaya gerek yok. İçerde de Türk halkına, işçi sınıfına ve

TKP'ye terör estirdi. TKP'nin bu temsilcisi de çok iyi bilir ki daha 1921 yılının ilk ayında burjuvazi 15 komünisti Kara Deniz'de vahşice öldürdü. Burjuvazi karekteri gereği yine emperyalizmle işbirliğine gitti. O dönemde Sovyetler Birliği ile de ekonomik ilişkiler kurması TKP temsilcisinin bu savını haklı göstermez. Ona bakılırsa bu ilişkiler şu ya da bu düzeyde bugün de sürmektedir. Tüm bu ırkçı şoven ve terörist politikanın sorumlusu ve mimarı bizzat M.Kemal'dir.

"Kürtlerin kendi milliyetçiliklerine karşı mücadele etmeleri için TKP'de örgütlenmeleri gerektiği"de aynı şekilde yanlıştır. Öyleyse doğrusu nedir? Kürdistanın somut koşullarında proleter enternasyonalist veya Kürtmilliyetçiliğine karşı başarılı şekilde mücadele etmek için nasıl bir politik konum alınmalıdır? En önemlisi ve en belirleyici olan başta SSCB olmak üzere Dünya sosyalist Sistemine karşı tutumdur; reel sosyalizmin çıkarlarına her zaman öncelik vermek; Kürt ulusal sorunu çözümünü dünya devrimci sürecinin çıkarlarını önüne çıkarmamaktır. Yani ikisini uyumlu yürütmektir. Özcesi ne ayrılmayı ne de birlikte yaşamayı mutlaklaştırmamaktır. TKP dahil olmak üzere Türkiye Komünist ve devrimci demokratik güçlerini

müttefik görüp, onlarla birlik ve dayanışma için çalışmak, enternasyonal dayanışmayı pratikte uygulamaktır. Semineri izleyen Kürt komünistleri belirtilenleri söyleyince, TKP'nin başka bir temsilcisi söz aldı ve "yarı özeleştir" biçiminde şunları söyledi: "o günkü Türkiye'nin hangi yolu izleyeceği belli değildi.TKP, V. kongresini faşist diktatörlüğün saldırılarına rağmen başardı, TKP de gelişiyor. V kongre çok soruna açıklık getirdi. TKP, Kürt halkının kendi kaderini tayin hakkını ayrı devlet kurma dahil olmak üzere savunuyor"

Gerçekten, TKP'nin gelişip Türkiye ve Kürdistan sorunlarına doğru, çözümler getirmesini olumlu görmemek mümkün değildir. Önce de belirtildiği gibi, 1921'de TKP yöneticilerinin öldürülmesi, 1923 İzmir İktisat Kongresi ve burjuvazinin Kürdistan politikası, Türkiye'nin kapitalizm "cennet"ine(!) doğru at başı gittiğinin somut verileriydi.

TKP temsilcisi; V.kongre, çok soruna açıklık getirdi" diyordu. Daha kongre belgelerini açıklamının dışında- okumadık; şüphesiz böyleyse olumludur. Ne ki yapılan bu tartışmada TKP'nin bazı temsilcilerinin eski yanlış görüşlerinin bazılarında ayak ditiği görülüyor. Yoksa halen eskinin bir alışkanlığı mı bu?

ARMANC MUHABİRİ
KÖLN

OKUYUCU MEKTUBU..... OKUYUCU MEKTUBU.....OKUYUCU MEKTUBU.....OKUYUCU

POLİTİKA CİDDİYET İSTER

Bilindiği gibi, ülkemiz Kürdistan sömürgeci devletlerin ağır baskıları altındadır. Ağır baskıların en yoğun olduğu parçaların başında Türkiye Kürdistan'ı gelmektedir. Burada yüzbinlerce insan, sömürgeci faşist Türk cuntasının kanlı pençeleri altında en kötü günlerini yaşıyorlar. Gerek ülke içinde, gerekse ülke dışında yeterli olmazsa da ağır ve zor bir mücadele sürüyor. Ülkede ör-

gütsel savaşım, toparlanma çabaları içinde iken, ülke dışında bulunan devrimci demokratik güçlere de önemli görevler düşüyor. Bu görevlerin başında, ülke içindeki mücadele ile dayanışma göstermek ve uluslararası düzeyde kamuoyu oluşturmaktır. Bu doğrultuda çalışmalar yapılırken, ülkede gelişen olayları gerçekçi bir şekilde ve abartmaksızın dünya kamuoyuna aktarmak gerekir. Bu

devrimcilerin ciddiyeti açısından uluslararası alanda çok önemlidir. Ülkede gelişen olayların abartmasız ve doğru bir şekilde kitlelere aktarılması hem faşist cuntayı teşhir edecek, hem de devrimcilerin prestijini oldukça yükseltecektir. Fakat ülkemizde "devrimcilik" adına gerçeklerle, gerçek dışı olayları birbirine karıştıran kesimler vardır. Bu kesimler ajitasyon ve propagandala-

rına gerçek olmayan, abartmalı haberleri materyal diye kullanmakta ustadırlar ! Burada anlatmak istediğim örgüt, kendilerine PKK diyen apoculardır. Bu örgüt, ülkede gelişen olayları aktarmada öyle bir yol ve yöntem izlemektedir ki, akıl mantık işi değildir.

Sanki var olmak koşulları bu aslı astarı olmayan ajitasyon ve propagandalarında yatmaktadır. Bu örgütün yayınlarını izleyen bir okuyucu, olaylara biraz eleştirci bir gözle baksa, bu tür yazıları hemen fark edecektir. Üstelik bu işi yapanlar, onların sıradan insanları değil, bizzat bu hareketin siyasal hattının tesbitini yapanlar tarafından bilinçlice, olaylar çarpıtılarak yapılmaktadır. "Bozdur bozdur harca" anlayışı onların temel felsefesi olmuştur. Örneğin, geçen Eylül ayının başında Diyarbakır askeri cezaevinde sömürgeci faşist güçlerin insanlık dışı uygulamalarına karşı, hapis hane şartlarının düzeltilmesi için cezaevinde başlatılan açlık grevine tüm ilerici, devrimci gruplar katılmıştı. Bunlardan ölüm orucuna gidenlerin sayısı altmış idi..

Siyasi tutukluların kendi aralarındaki karara göre, ölüm orucuna, tüm tutuklular sırayla ve peyder pey katılacaklardı. Cezaevindeki bu onurlu direniş, tüm ilerici devrimci tutuklularındı. Hiç bir örgüt bunu yalnız kendine mal edemez, ettiği zaman da bundan daha aptalca bir şey olamaz. Ayrıca bu, tüm ilerici örgütlere karşı bir saygısızlık ve güvensizlik de olur. Ama gel gör ki, PKK'ci baylar, bildiklerini okumaktan, bu onurlu direnişi de kendi grupsal çıkarlarına alet etmekten geri durmadılar. Bu konu ile ilgili abartmalı haberlerle, direnişin ciddiyetine gölge düşürdüler. Zaten bu onların yaptığı, bir defaya mahsus, çarpıtılmış, abartılmış ve gerçekle ilgisi olmayan bir sansasyon da değildi. Bu sakat anlayışları sonucu, Avrupa kamuoyu devrimci güçlerin haber ve tutumları konusunda şüpheye düştü. Bekle gör bir tutum içine girdiler. Bu da, cuntaya karşı güçlerin, yorulmak bilmez çabalarına zarar verdi. Başka bir örnek de, PKK'ci bayların 1982 Nisanında çıkardıkları bir bildiriye görüldü. Burada 38 kişinin Diyarbakır cezaevinde faşist cunta tarafından katledildiği söyleniyordu.

Gerçekte ise o günkü direnişlerde 5 kişi şehit düşmüştü. Gö-

nül isterdi ki bu yiğit kişiler de yaşamlarını yitirmemiş olsalardı. Bu olay Avrupa'da büyük bir ilgi ile izlendi. Çeşitli kuruluşlar olaya müdahale etti, ama sonuçta olay Apocuların kamuoyuna yansıttığı gibi çıkmadı. Bundan da Avrupa kamuoyu, devrimcilere karşı daha da temkinli olmaya başladı. Aslında burada dikkat edilmesi gereken önemli bir nokta vardır. O da şu; bu örgütün adeta insanların ölümünün beklentisi içinde olmasıdır. İnsanları ölsün ki, özü boşaltılmış ajitasyon ve propaganda yapabilsinler. Kürdistan'da yol açtıkları tahribatlarına, ölümlerini sermaye diye kullanabilsinler. Ölümlerinin cesetleri üzerinde ajitasyon ve propaganda çalışmalarını sürdüren bu sakat anlayışa sahip Apocuların, dünyada bir benzeri görüldüğünü sanmıyorum. Yine bu örgüt, kitle içinde yaptığı propagandalarda; Kürdistan'da Suriye ve Irak sınırında binlerce savaşçılarının olduğunu, yöre halkına "ev filan inşa etmeyin, tarlalarınızı ekmenin nasıl olsa baharda savaş çıkacak(!)" v.s. şeyler söylüyorlar. Sorarım onlara, bugün Türkiye Kürdistanı gibi bir yerde, "binlerce savaşçısı" olan bir örgüt(bu örgüt yayınlarında, sömürgeci faşist cuntaya karşı her türlü savaş hazır olduklarını(!) belirtiyorlar) faşist cuntaya karşı, aktif bir savaşım içinde olmayıp bir beklenti içinde ise buna düpedüz teslimiyet denmez mi? Demek ki, bol keseden atıp tutuyorlar, bununla da halkımızın direniş ruhunu sö-

mürmekten başka bir şey yapmıyorlar. PKK'ci baylar başkalarını "teslimiyetçilik" ile "birşey yapmıyorlar"la suçlarken aslında önce bir kendilerine baksınlar. Özür dileyerek söyleyeyim ki, Ortadoğu'yu görüp, orada yaşayan bir kişi olarak, Apocuların ne olduklarını iyi bilirim. Onların kitleleri yanlarına çekmek için gerçek olmayan haber ve yayınlarına tahammül edemediğim için bu mektubu kaleme aldım. Onlar, gerçeklerle, gönüllerde yatmanı birbirine karıştırıyorlar. Hepimiz isteriz ki, bugün Kürdistan olsun, ama ne yazık ki istemekle olmuyor. Kitleleri kuru ajitasyonla ayakta tutacağımıza, onları böylesi zor günlere hazırlayalım.

Bu örgütün ajitasyon ve propagandasına, ancak gelişmelerden haberi olmayan, yüreği vatan hasreti ile yanan, ancak Kürdistan gerçeğini yaşamayanlar inanır. Mektubum fazla uzadı için, onların tüm yapılarını anlatma olanağı yok. Bir yurtsever olarak, onların yalnız pratikteki birkaç özelliklerini anlatmaya çalıştım. Aslında, onların ideolojik yapılarını anlatan yayınları (değişik örgütlerce yazılan) alıp okumak, onları daha da iyi tanıma fırsatı doğurur. Belirtmekte yarar vardır ki, politika ciddi bir şeydir. Hele devrimciler açısından, bu ciddiyet bir kat daha önem kazanır.

Bu mektubumu derginizde yayınlamanızı diler, çalışmalarınızda başarılar diler, dostça selamlarımla.

Federal Almanya Diap.

ÖĞRETMENLER CUNTAYA KARŞI NEFRET DUYUYOR

24 Kasım, "Öğretmenler Günü" adı altında, öğretmenlerin cuntaya bağlılık günü olarak ilan edildi. İki yıldan beridir ki, her 24 Kasımlarda öğretmenler toplanarak onlara ırkçı-şoven faşist nutuklar çekilmektedir.

Cunta 24 Kasım'ı "Öğretmenler Günü" olarak gelenekselleştirmek çabasıdadır. Öğretmenler geçen yıl olduğu gibi, bu yıl da 24 Kasım günü, polis ve askerlerin kontrolü altında yürüyüş yaptılar, toplantılara götürüldüler, Atatürk heykellerinin önünde saygı duruşunda bulundurulular.

Cunta başları ise, "vatan", "millet", "kutsal meslek" gibi sözlerin dolu olduğu bol bol nutuklar attılar. Ama bir avuç gerici faşist öğretmenin dışında, geniş öğretmen kitlesi cuntanın öğretmenlere ve onların onuru olan

TÖB-DER'e ne denli düşman olduğunu biliyor. Bu nedenle de derin nefret duyuyor.

İşte bu nefret, 24 Kasım 1983 günü, Diyarbakır'da yapılan öğretmenlerin cuntaya bağlılık yürüyüşünde ve Dağkapı'da Atatürk heykeli önündeki "istiklal marşı" töreninde öğretmenlerin yüzlerinde okunuyordu.

24 Kasım günü okullarımızdan vilayet binasının önüne geldiğimizde, öğretmenlerin yüzlerinde bir nefret ve törenlere bir isteksizlik farkediliyordu.

İlk ve orta dereceli okullarda görevli tüm öğretmenlerin katıldığı yürüyüşte; ellerimize

cunta ve Atatürk'e bağlılığı içeren sloganların bulunduğu pankartlar verdiler. Yürüyüş boyunca polis ve askerler yürüyüş kortejini gözlediler.

Dağkapı'daki heykelin önünde 2500'den fazla öğretmene istiklal marşı söylediler. Ondan sonra da toplu halde Kapalı Spor Salonuna kadar yürüdük.

Kapalı Spor salonunda, vilayetin büyük başları çok parlak nutuklar attılar. Öğrencilere "öğretmenliğin kutsallığını" içeren şiirler okuttular. Daha sonra, "yılın başarılı öğretmeni" adı altında cuntanın eğitim sistemine en iyi bağlı olan öğretmene hediye ve-

rildi. Bu öğretmen Ziya Gökalp Lisesine cuntaca yeni atanan bir öğretmendir.

İşte binlerce öğretmenin sürgün edildiği, yüzlercesinin işine son verildiği, yine yüzlercesinin işkencehanelere konuk edildiği Diyarbakır'da bir 24 Kasım daha böyle geçti. Şuna inanıyorum ki, demokratik öğretmen hareketi 24 Kasım'ı gelecekte "cuntayı lanetleme günü" olarak kutlayacaktır.

26.11.1983-D.Bakır
Bir öğretmen

MERSİN'DEN MEKTUP VAR

Bu mektupta cuntanın partilerinden MDP'nin Mersin ve Urfa'da çevirdiği bazı oyunlardan söz etmek istiyorum.

Bildiğiniz gibi, gerek son yıllarda büyüyen işsizlik, gerekse de sömürgecilerin halkımız üzerindeki diğer baskıları yüzbinlerce Kürt ailesinin Kürdistan'dan göç etmesine neden oldu. Bu nedenle, Türkiye'deki bazı büyük şehirlerin kenar semtlerinde her türlü sağlık ve sosyal olanaklardan yoksun ve gecekondular denilen mahalleler oluşturdu. Bu mahallerin bazılarını "Kürt Mahallesi" veya "Doğulular Mahallesi" de denilmektedir.

Bu tür mahalleler Mersin'de de vardır. İşte MDP, bu mahallelerdeki Kürt emekçilerinin oylarını alabilmek için Mersin MDP il örgütüne bazı işbirlikçi kürtleri de aldı. Hatta bunlardan ilkokulu bile bitirmeyen R. Yanardağ isimli birisini başkan yardımcısı yaptılar.

Ayrıca Kürdistan'dan bazı ağa ve şeyhleri getirerek MDP'ye oy sağlamaya çalıştılar. Bu iş için mily onlarca paranın harcandığını bilmeyen yoktur. Kimilerine ise araba, daire, arsa gibi şeyler verdiler. Örneğin MDP Mersin İl Başkan Yardımcısı R. Yanardağ'a

son model Pegouet marka bir araba "hediye" ettiler.

12 Eylül'den önce yurtsever olduğunu ileri süren ve 6 Kasım "seçimlerinde" ise MDP'ye oy toplamak için çalışan birisidir: "Bu partilerin üçü de cunta partileridir. Bunlara oy vermemek gerekir. Neden bunlardan MDP'ye oy toplamak için çalışıyorsunuz" şeklinde sordum. Aynen şu cevabı aldım: "MDP Urfa'da yalnız birkaç kişiye 7 milyon lira dağıttı. İşte şimdi MDP'yi niçin desteklediğimi anlamalısın" dedi.

Mersin'de göçmen Kürtlerin yerleştikleri Çay ve Bekirdede (Çilek) Mahallelerinde de bu oy tüccarları MDP'ye oy toplamak için olağanüstü çabalar gösterdiler, hatta "İşte görüyorsunuz MDP kürtleri kendi partilerinde yönetici bile yaptı. Başkan Türklere, başkan yardımcısı da kürtlerdendir. Daha ne istiyorsunuz." gib çirkef demagojileri bile yaydılar. Fakat gerek cuntayı ve onun partisi MDP'yi ve gerekse de onların oy tüccarlarını kendi yaşamlarında iyi tanıyan halk, onların demagojilerine kanmadı. Bu iki mahallenin kesin sonuçları şöyledir:

Mah. adı MDP ANAP HP Boş
Çay Mah. 177 196 644 450

Bekird. 170 140 1150 200
Görüldüğü gibi, bu iki mahallede boş oy kullananların oranı % 20'dir. Bu rakam genel ortalamadan üç kat fazladır. Ayrıca cuntanın tüm çabalarına rağmen MDP boş oyların yarısı kadar ancak oy alabildi.

Kendilerine "tırsıkçı" denilen besleme çetelerinin halka kan kusturmaları ile tanınan Bucaklar MDP'de yer aldılar. Bucaklardan 6 Kasım seçimlerine dek siyaset sahnesinde pek görülmeyen İhsan Bucak, bu kez MDP'den aday gösterildi.

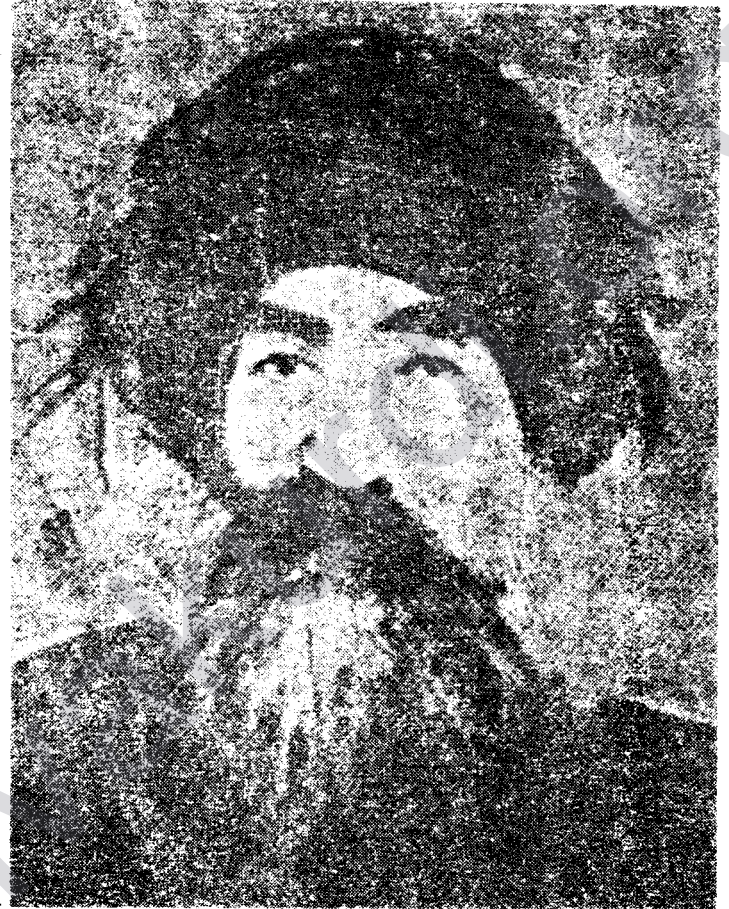
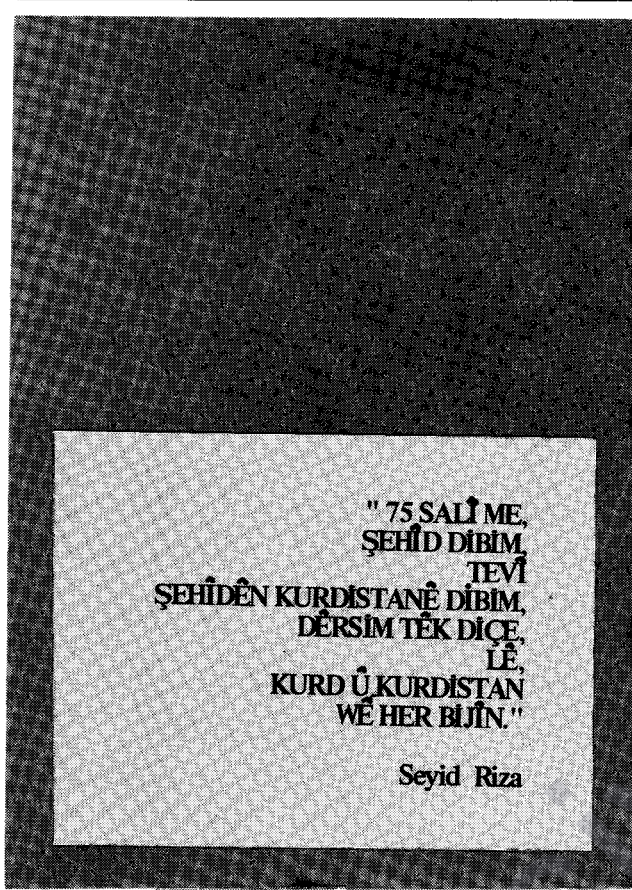
MDP Urfa listesinin üçüncü sırasında yer alan eşkiyabaşı tüm çabalara rağmen seçilmedi. Bu şamarın verdiği öfkeyle teselliye Antep pavyonlarında bulan İ. Bucak, bundan dokuz gün önce gece zil zurna pavyondan çıktığı bir sırada bir taksinin çarpması sonucu ağır yaralandı. Bu komalık hali sürüyor.

MDP'nin iktidar olması için, tüm sıkıyönetim komutanlıkları, valilikler, mahalle ve köy karakolları seferber olmuşlardı. Fakat yine de kendilerini halkın şamarından kurtaramadılar.

20.11.1983-Mersin

PERÇAK JI DÎROKA KURDISTANÊ

SERÎHILDANA DÊRSIMÊ

Di buhara sala 1937 an de gelê Kurd li Dêrsimê careke din serhilda û dest bi şerekî çekdarî kir. Wek ku tê zanîn, serhildana Dêrsimê li Kurdistana Bakur bû serhildana dawî. Ango ji wê rojê û vir de, li Kurdistana Bakur tu şerên çekdarî pêk nehatin. Her çiqas di pê serhildana Dêrsimê ve li Kurdistana Bakur tu serhildanên wisa girseyî pêk nehatin jî, lê belê li perçên Kurdistanê yê din wek li Kurdistana Iraq û Iranê gelê Kurd hetanî îro bê nabêyn têkoşîn da û xwîn xwe rijand.

Îro jî gelê me, li Kurdistana Îran û Iraqê bi qehremanî ve têkoşîna xwe bi şerekî çekdarî dide domandin. Lê belê emê di ve nivîsara xwe de li ser perçên Kurdistanê yê din û têkoşîna wan nese kinin. Ev yek, xebatek gelek fire dixwaze. Lewra jî wê mijara nivîsara me li ser Serhildana Dêrsimê be. Wek ku em hemû jî dizanin,

gelê Kurd hetanî îro gelek caran li dij hêzên mêtîngehkaran serhildaye û wek lehiye xwîn herikandiye. Di her serhildanekê de bi sedan gund û bajar hatine wêran kirin û bi hezaran jî kal, pîr, keç û xort û hetanî bigihê zarkên li destên diyan, wek pezên qurbanê hatine serjêkirin. Hêzên mêtîngehkar van hovîtiyên xwe, li her çar perçên Kurdistanê kêman jî zêde hetanî îro bê nabêyn dane domandin. Dema mirov bala xwe didê, ji destpêka sedsala 20 an û bi vir de bi kêmasî 20 serhildan li Kurdistana Bakur tenê çêbûne. Li ser van serhildanan di pirtûka Mete Tunçay de van agahdariyên jêrîn hene;

"1-Tevgera Nasturî 12-28 Îlon 1924.

2-Serhildana Şex Seîd 13 Sibat-31 Gulan 1925.

3-Serhildana Reşkotan û Raman 9-12 Tebax 1925.

4-Serhildana Sasonê 1925-37.

5-Serhildana Agriyê ya yekem 16 Gulan-17 Heziran 1926.

6-Serhildana Koçuşağı 7 Cotmeh-30 Mijdar 1926 (Ev tevger ya Koçane ye u li Dersime çebuye.)

7-Serhildana Mûtîkî 26 Gulan-25 Tebax 1927.

8-Serhildana Agriyê ya duem 13-20 Îlon 1927.

9-Serhildana Bicar Tenkîl (mana ve ev e ku, ew kes an jî gruba ji civatê re bi zirar e, divê bi hawakî gelek hov bête ceza kirin ku, yê dinan jî li wan binêrin û ew jî tiştekî wisa nekin. Bi vî hawî bi hezaran ve kes ji Kurdistanê şareder kirin ku bibe ibret) 7 Cotmeh-17 Mijdar 1927.

10-Serhildana Resûl 22 Gulan-3 Tebax 1929.

11-Serhildana Tendurek 14-27 Îlon 1929.

12-Tevgera Sawurê 26 Gulan-

13-Serhildana Zîlan 20 Hêzî-
ran-despêka Îlonê 1930.

14-Serhildana Oramar 16
Tirmeh-10 Cotmeh 1930.

15-Serhildana Agriyê ya sê-
em 7-14 Îlon 1930.

16-Serhildana Palamure 8
Cotmeh-14 Mijdar 1930.

17-Serhildana Dêrsimê 1937
1938 (1)

Belê ne carekê ne jî du caran, tam hivde caran gelê Kurd serî hildaye û xwîna xwe rijandiye. Van serî hildanan hemûyên wan, wek li jor jî diyar e, di navbêyna 1924 û 1937'an de pêk hatine. Wek tê zanîn, di berî van serîhildanên li jor rêz bûne hin serîhildanên din jî hene ku di vir de nehatine nitirandin. Wek Serhildana Koçgiryê. Bi van mînakîyan jî eşkere dibe ku, gelê Kurd roja ku hema bi qasî kuniya derziyê jê re ronahî xuya bûye, serîhildaye û dest avêtiye çekan. Lê belê her carê jî serîhildan têk çûye û hêzên mêtîngêhkar bi serketine. Ango li derekî serhildan şikandine lê derek din cardin destpekiriye. Vê yekê bi vî hawî, ji destpêka sedsala 20'an hetanî Serhildana Dêrsimê her dom kiriye. Li vir tiştê gelek bala mirov dikşîne. Ew jî ev e ku; Serîhildan gelekê wan di yek demê de çêbûne, lê belê tu tekiliyek xurt jî di navbêyna wan de nayê dîtin. Dema li derekê serîhildan çêbûye, jê re alkarîyek xurt nehatiye kirin. Ew bi serê xwe hatiye hiştin. Lê piştî ku ew hatiye şikandin, îcar li dereke din serîhildanê destpekiriye. Di vir de bixwaze nexwaze, mirov van pirsan ji xwe dike: Ma gelo çima wiha bûye û çima hemûyên van serîhildanan têkçune? Çima hêzên dijmin her tim bi serketine? Sebebên van têkçûnan di warê aborî, siyasî û navnetewî de çi bûn?

Çima rexistinek ku karibe ji van serîhildanan re pêşengiyê bike derneket? Û çima jî Serîhildana Dêrsimê û vir de li Kurdistana Bakur tu serîhildanên çekdarî çênebûn? Vana çend pirsên ku divê mitliq em karibin bersîva wan bidin.

Dema ku em bersîva van pirsan bi hawakî ilmî-nedin, an jî nikaribin bidin, wê demê jî emê van qetilaman hin gelek carên din bibînin. Ger em dixwazin Kurdistanê rizgar û gelê Kurd jî azad bikin, divê em sebebên bisemeke-tinên serîhildanên di dîroka xwe de baş bizanibin. Bes pêwiste ku em viya jî li vir diyar bikin ku, ev

nivîsar bi armanca bîranîna Serîhildana Dêrsimê hatiye nivîsandin. Ango ev nivîsar ne lêkolînek li ser dîroka Kurdistanê ye û îd-deake-me wisa jî tune. Ger me di sînore bîranînekê de hin bûyerên di quncikên tarî de derxistin bin ronahiyê, em ê pê kêfxweş bibin.

MA KU EM BI DUHO NIZANÎ- BÎN EMÊ KARÎBÎN ÎRO FAM BÎKÎN ?

Me di destpêka nivîsara xwe de gotibû ku, wê mijara nivîsara me li ser Serîhildana Dêrsimê be. Lê belê ev yek nayê wê manê ku, emê bi dema berî serîhildanê nizanibin û lê hûrnebin. Ger ku em bi mercên berî serîhildanê nizanibin, emê nikaribin tiştên rast jî li ser têkçûna serîhildanê bibêjin. Ji ber ku rehê serîhildanê gelekî bi paş de dihere. Ango ew, ne bûyerêk bêhemdî û ne jî cara yekem bû, ku li Kurdistanê pêk dihat. Lewra jî, ji bo têgihîştina îro, zanîbûna duho gelek pêwist e. Di vî warî de mirov li dujmin dinêre, mirov ji xwe fedî dike û dibê; erdo tu veqelişe û ez têkevime. Me-sele hetanî îro, ew tiştên ku li ser serîhildanên Kurdan hatine nivîsandin, hema tu bigre hemûyên wan yan dewleta Tirkan bi xwe an jî nivîskarên Tirk nivîsandine. Wan li ser vê yekê ji xwe re lêkolîn çêkirine û hin tişt derxistine holê. Îro jî dujmin bi saya van lêkolînan û tecrûban, peşîya xwe hîn baştir dibîne û li gor wê, ji xwe re tedbiran distîne. Lê ka me şoreşgerên Kurdan çi bi ser avê xistiye? Ger em xwar rûnin û rast biaxifin, destê me vala û ruyê me jî reş e. Ka hetanî îro çend lêkolîn, an jî nivîsarên zanistî(ilmî) li ser têkçûnên sedsala 20 an(ji destpeka 1900'î û vir de) yên li Kurdistana Bakur hatine nivîsandin.? An jî me di vî warî de çiqasî serê xwe êşandiye? Ji dêlî ku em serê xwe biêşînin, me rabûye tim xwe li tiştên hêsa û şeman rakşandiye. Lê pir mixabin şema û tiştên jiberkirî(ezbe-

re) mirov nagihîne derekê. Wek em jî hetani îro negihand tu derê. Ya girîntir ev e ku, divê em xwe jî û dujminê xwe jî baş nas bikin. Ji xwe kêmasiyên pêşiyên mena yek jî ev bû ku, wan, ne dujminê xwe û ne jî tivdîrên wan baş nas nedikirin. Ya din jî, ji têkçûnên serîhildanên berî xwe tu tecrûbe nedigirtin. Tecrûbe girtina me jî, girêdayiya zanebûna duho ye.

Îro li Kurdistanê bi hezaran şoreşger: hene û hemû jî ji xwe razî ne. Tu devê kîjan şoreşgerî veke, wê bi saetan li ser împeryalîzmê, faşîzmê, kapîtalîzmê û li ser Sovyetê, Vîetnamê, Kubayê, Çînê, Bûlgaristanê û dîroka partiyên wan biaxife, ji wan mînakîyan bîne. Lê belê dema dor tê ser Kurdistanê û dîroka gelê Kurd, tu mêze dike ku di binê tur de tişt tune.

An ji hin zanebûnên gelek wasat in. Li vir em wek hinekan nabêjin ku, pêwistiya zanebûna dîroka gelên rizgar bûyî û partiyên wan tune. Bi vacayî, ev yek gelek pêwist e û divê em baş bizanibin û ji têkoşinên wan ji xwe re tecrûban bigrin. Dema em bi hawakî din bibêjin, zanebûna dîroka komûnist ya navnetewî çikas pêwist e, zanebûna dîroka gelê xwe jî, ji bo şoreşgerê hewqas pêwist e. Ango, çawa ku însanekî bi nîgeki nîkare bazde, her wisa şoreşgerêkî ji vana yekî bê par, nîkare siyaseteke rast bimeşîne. Gotina me ev e ku, em bi dîroka xwe baş nizanin, an jî di vî warî de sersariya dikin.

Ev nezanî kêmasiyek me ya mezin e. Ji dêlî ku em vê kêmasiya xwe ji navê rakin, em radibin hin tiştan ji ber têkoşinên welatên din digrin û bi korani li Kurdistanê diparêzên. Lê pir mixabin van dîtinên ji ber kirî, gelek caran li mercên Kurdistanê nayên û şaşiyên mezin bi xwe re tînin. Wek terziyê ku berê saqo bidrû û di dû re jî bejna xwediyê saqo bipîve. Dema saqo ji xwedî re nebe, îcar rabe piyê(mile) xwedî jêke û bi vî hawî saqo lê bîne. Hetanî îro gelek hêzan, wek vî terziyê zana(!) berê dîtinek ku li gor mercên Kurdistanê çewt parastine û di du re jî xwestine ku mercên Kurdistanê li vê dîtina xwe bînin.

Ev yek jî wek em dibînin, neçûye serî û van rêxistinan wek tavên buharê hatine û derbas bûne. Di vê baş bête zanîn, hetanî ku em, welatê xwe, gelê xwe, dîroka xwe, gelşa xwe, dostên xwe û dujminên xwe baş nas nekin, emê her bêne kuştin, lê bi ser jî nekevin.

PEYMANA MONDOROSÊ Û REWŞA KURDAN

Cihan, berî Şerê Cîhanê Yekem di nabeyna hin dewletên mêtîngêkar de hatibû parvekirin. Lê belê hin dewletên ku wê deme qels bûn û ji vê parvekirinê para xwe negirtibûn, di dû re xurt bûn û xwestin ew jî ji vê xenîmetê para xwe bigrin. Ev dem dema Şerê Cîhana Yekem e. Ango hêzên împeryalist û mêtîngêkar bi vê armancê Şerê Cîhana Yekem derxistin. Wek tê zanîn, di vî şerî de Împaratoriya Osmanî li nik împeryalistên Elman kete şer. Şer çar salan ajot. Berî destpêka şer, gelek gelşên Împaratoriya Osmanî hebûn. Împaratorî roj bi roj diheliya. Serokên Împaratoriye (Ittihat-Terakkî) ketin şer. Bi vî hawî riyake xelasiyê dîtin. Lê belê hesabê mal û bajêr li hev derneket û şer wenda kirin. Piştî têkçûna Dewletên Îttîfak (Elmanya, Awusturya-Macarîstan, Împaratoriya Osmanî) Împaratoriya Osmanî di 30'ê Cotmeha sala 1918'an de Peymana Mondorose îmze kir. Bi vê peymanê, Dewletên Îtîlaf (wek Îngiltere û Fransa) dawiya Împaratoriya Osmanî dianîn. Ya din jî, him ew him jî ew welatên ku di bin îşgala împaratoriye de bû, wek bira li hev par dikirin. Li gor vê parvekirinê, beşekî Kurdistanê (Kurdistanê Iraqê) ji Îngilîzan re dima û beşek jî ji Fransîzan re. Peymana Mondorose ji 25 niqtan pêk dihat. Van niqtana bi kurtayî wisa bûn: "Wê hemûyên gewriyan (bo-xazan) ji keştiyên hêzên îtîlaf re bêne vekirin û ew derên ku leşkerên Tirkîyê ji bo parastinê lê kom bûne, wê bête îşgal kirin. Wê

hemû keştiyên Tirkîyê li bandêra (lîman) di bin çavdêriyê de bêne girtin. Dema hêzên îtîlaf pêwîst bibînin, wê karibin niqtên girîng îşgal bikin. Hemû bandêr û xetên tirêna wê di bin emrê hêzên îtîlaf de bin. Xetên postexanan wê karibin bêne saxî kirin. Leşkerên Tirk yên li Hîcazê, li Yêmenê, li Iraqê, li Êngazî û yên li Trablûsê wê xwe ber dest bikin (2). Piştî vê yekê, êdî heina tu bigre dewlet ji navê rabûbû û tu giraniyek wê jî li ser gel nema bû.

Vê tevliheviyê tavilê teşîr li hemû gelên ku di bin destê Împaratoriya Osmanî de bû kir û li gelek deran tevgerên netewî derketin holê. Bê şik van bûyeran û mercan, teşîr li gelê Kurd jî kir. Nîşan jî ev bû ku, hin ronekbîrên Kurd hatin ba hev û hin rexistin saz kirin. Ji van rexistinan yek jî, Komela Bilindkirin Kurd (Kürt Taali Cemiyeti) bû. Her çiqas Komela Bilindkirina Kurd, di demê kurt de xurt bû jî, lê cardin jî ji pêşengiya şerekî netewî gelek dûr bû.

Carê berî her tiştî, yekîtiyek

di nabeyna serokatiya Komelê de tunebû. Ji endamên Komelê hin kesan, (piraniya van xort bûn) serxwebûna Kurdistanê diparastin. Lê belê serokê Komelê Seîd Abdulqadir, li hember wê dîtinê derdiket û otonomî diparast. E-sas, ev ne otonomiyek rastîn bû. Li ser vê yekê, van agahdariyên jerîn di pirtûka Nûrî Dêrsimî de heye: "Di civînek komelê ya giştî de xortan daxwaz kirin, ku biryara serxwebûna Kurdistanê û derkirine hemû hêzên biyani bête girtin. Serok Seîd Abdulqadir li hember wê daxwazê dirket. Digot ku, di demê wisa de li Tirkan xistin, ji şan û şerefa Kurdan re şerm e. Niha pêwîst e ku em, alikariya Tirkan bikin" (3) Vê dîtinê di nav komelê de ji xwe re gelek alîkar nedit. Lê belê ev dijiyati her ku çû kur bû û di pêş de jî wê bibe sebebê perçebûna komelê. Ji van hêzên ku serxwebûn diparastin, hin ji komelê veqetiyên û Rêxistina Civakiya Kurd (Teşkilat-ı İctimaiye) ava kirin. Di dû re ev rexistin her çiqas bû parî jî, lê gelekî xurt û fire nebû. Li aliyê din cardin, ji wan kesên ku serxwebûn diparastin li dorhêla Meletyê, Sêwaz, Koçgirî û Dêrsimê xebatek siyasî didan domandin. Bêtrîn jî li Koçgiriye kom dibûn û di dûre jî ev der wek herêmek rizgarkirî elan kirin. Wek tê zanîn, wê şerê Koçgiriye ji 1918'an hetanî 1921'an dom bike. Berî çûyina wan herêman, (Koçgirî, Dêrsim) di nav Komela Bilind kirina Kurd da hin raberizandin çêdibin û dawiya dawiyê biryara çûyina hin kesan tê girtin. "Di vê demê mudûrê nehya Umraniyê lawê Mistefa Paşa Elişanê Koçgirî bû... (....) Biryar hate girtin ku, Elişer biçê Dêrsimê û li wir xebata rexistinê bike" (4) Bi van minakiyan jî xuya dibe, ku Kurdan, wê demê hin xebatên rêxistinî kirine, û ev xebat jî bêtirîn Koçgiriye û Dêrsimê bûye. Ango ji destpêka serîhildana Koçgiriye û hetanî şikandina wê tekiliyek di nabeyna Dêrsimê û Koçgiriye de her hebûye. Piştî çûyina Elişer ya Dêrsimê, Dr. Nûrî Dêrsimî jî diçe Zara-Divrigi-Kangal-Hafik-Umraniye-Beyyinar-Celalli-Sincan-Hamo-Zmra û Domurcu û li van derana şubeyên Komela Bilind kirina Kurd (Kürt taali Cemiyeti) vedike (5) Dema Kurd wê xebatê dikin, Mistefa Kemal jî Komcivîna Erzerome civandiye û gelek axa, şêx û serokşîrên kurd kişandiye ba xwe.

yakalanmamak için neler yapmalı ?

Sekiz nüfuslu bir işçi ailesine mensubum. Erzurum Sivil Cezaevinin önünde bir ihbar sonucu, 2. şube polisleri tarafından yakalandım. Önce 2.şubeye daha sonra da 1.şubeye götürüldüm. Aynı günün gecesi polis karakoluna gönderildim. İkinci gün polis karakolundan alındım. Bir dolmuşta bindirildim. Dolmuşta benim ile birlikte yakalanan ve aralarında tanıdığım bazı gençler de olmak üzere 8-9 kişi vardık. Dolmuş biraz ilerleyip sakin bir sokağa girdikten sonra durdu. "Parkesi olan parkesini, parkesi olmayan çeketini çıkarın" denildi. Herkes söyleneni yaptı. Ardından "herkes çıkardığı elbiseyi başına geçirin" dendi ve polisin biri kafalarımıza geçirdiğimiz elbiselerimizle gözlerimizi iyice bağladı. Kafalarımızı önümüze eğmemizi, kıpırdamamızı ve ses çıkarmamızı istediler. Bundan amaç, sokaklardan geçerken kimsenin dikkatini çekmemeyi sağlamaktı. Dolmuş durmadan yol alıyordu. Yol bir türlü bitmiyordu. Sanırım 30 km.lik bir yol aldık. Bu yolculuk esnasında psikolojik baskı yapılıyor, uzak, ıssız ve kimselerin varamayacağı, herşeyin rahatlıkla uygulanabileceği bir yere götürülüyoruz imajı yaratılıyordu. Gözaltında iken, çabalamız sonucu, getirildiğimiz yerin, şehrin çok uzağında olmadığını ve şehire en çok 5 km. uzakta olduğunu saptadık.

PSİKOLOJİK BASKI VE İŞKENCECİLERİN İNSANI ÇÖZMEK İÇİN BAŞVURDUKLARI YÖNTEMLER

Dolmuştan gözleri kapalı ola-

rak bir binanın önünde indirildik. Bir merdiven çıktık ve tekrar başka bir merdivenden aşağı indik. En alt kata yani bodrum katına indirildiğimi hissediyordum. Orada gözlerim açıldı. Bir hücrenin önünde idim. Salon yarı karanlıktı. Hücreye sokuldum. Hücre çok hafif ışık alan karanlık bir yerdi. Getirildiğim bu bina işkence binası idi.

Burada 15 gün kaldım. Uygulanan yöntemlerde psikolojik baskı, işkence ve ideolojik saldırı (örneğin, resmi ideolojinin güçlüğü, sosyalizmin çürümüşlüğü vb) belirleyici idi. Kimlik tesbit etme, getiriliş nedeni, meslek v.b. gibi sorular ikinci planda kalıyordu. 1.şubeye getirilen herkese söylenen ilk şey şu idi; "yine mi geldin, üç dört kezdir geliyorsun, bu sefer .....!" Mesleki alanda uzmanca sorular yöneltiliyorlardı. Bununla kişiyi hem iyi tanımayı hemde verilen bilgilerin doğruluğu ölçülüyordu.

İçimizden kendilerince hakkımızda bilgi verebilecek olanları özel odalara alıyor, bizim ile ilgili sorular yöneltiliyorlardı. Onlara suçlu olmadıkları, kendilerine sorulara doğru yanıt verilerse serbest bırakılacakları empoze ediliyordu.

Psikolojik baskı, gözaltı süresinin belirleyici yanını teşkil eder. Bu baskı, gözaltına alındığım birinci günden son 15. güne kadar sürdü. Uygulamaları sıralayacak olursam şöyle idi;

1-Gelen polisler, hele hele şefleri ilkin ters bir bakışla seni süzüyor ondan sonra aşağılayıcı sözler söylüyorlardı.

2-Küfürler, ekmek yeme, su iç-

me gibi olağan bir şeydi. Hele hele anne ve bacı yetmiyormuş gibi, bir de "bırakın beni, onun g... .. s....." e kadar varan iğrenç küfürler.

3- Daha önce banda alınmış işkence inilti ve bağırıtı veya o anda işkence görenin feryatları ve iniltilerini dinletme.

4-Moral bozucu marşlar dinletme.

5-Kafada sarsıntılar yapan, kulağın ses ahengini bozan gıcırıtı ve çok yüksek frekanslı sesler dinletme.

6-İlk işkence odasına alındığında yüzden fazla kişinin seyrettiği bir veye iki dakikalık göz açtırma. Bununla orada olan polislerin seni iyice tanınması sağlanıyor. İkiyüze yakın göz ile karşı karşıya geliyorsun ve bu kadar insandan kurtulamıyacağın imajı yaratılıyor, mutlaka konuşman, çözülmen gerektiğine inandırılmaya çalışılıyorsun.

7-İlginç olan yöntemlerden biri de tuvalet kapısının arkasına "kurtulmak istiyorsan, konuş" levhasının asılı olması idi.

8-Gözler bağlı iken, tabanca veya otomatik silah şarjörü değiştirme, ateşe hazır duruma getirme, ardından da kafaya dayatılıp "konuşmazsan öldürürüm" derken diğer polisin "şimdi öldürme, 15. gün öldürelim" deyip engelleme numarası.(O zaman gözaltı süresi 15 gün idi)

9-Bir ara hepsinin odayı terk ettiğini hissettiren ayak sesleri. Hemen ardından bir kişi geliyor, insanın kulağına fısıldayarak "ben de devrimciyim, bana inan, gerçekten ben gizli geldim, benim geldiğimi kimse bilmiyor,

çabuk söyle de gideyim ve ona göre sana yardım edeyim" diyen sahte devrimcilik numarası.

10-Namus olgusunu bir araç olarak kullanma. "Eğer konuşmazsan ananı, bacını getireceğiz ve senin gözlerinin önünde ırzlarına geçeceğiz" tehdidi kullanılan yöntemlerin en ilginç olanı idi. Böylece konuşulmadığında "namussuz" imajı yaratılmak isteniyordu.

11-Türk ordusunun ve Türk devletinin "yenilmez"liğini sık sık tekrarlayarak insanın ideolojik ve ulusal inançlarına saldırma. Sık sık "siz Kürtler birşey yapamazsınız, daha dün Araplara karşı yenildiniz hele güçlü Türk'ü yenmek bir hayal" gibi sözler tekrarlanıyordu. Böylece etkileme, yıldırma politikası güdülüyordu.

FİZİKİ İŞKENCE

Polis için psikolojik işkence kadar, vazgeçilmez bir uygulama da fiziki işkencedir. Psikolojik baskı ile elde edilemeyen fiziki işkence ile elde etmeye çalışıyorlardı.

İlk işkence odasına alındığımda, bana bir takım sorular yöneltilirdi. Benden istedikleri cevabı alamayınca "yatırın şunu, bakalım konuşmamak ne imiş" Komutu verildi. Önce ellerim arkadan bağlandı. Sonra zorla yere yatırıldılar. Ayaklarıma falaka kepçesi geçirecek ayakları da bağladılar. Sopa ile ayakları dibine vurmaya başladılar. Aralıksız vuruyor ve soru yağmuruna tutuyorlardı. Falaka epeyce sürdü. İstediklerini elde edemediler. Ayakları çözdüler. Beton tabana soğuk su döktüler. Bana bu su üzerinde yürümemi söylediler. Yürümek istemeyince zorla yürüttüler. Yine bu arada soru yağmuru devam ediyordu.

Aradan bir müddet geçtikten sonra "mantoyu çalıştırın" komutu verildi. Tekrar yere yatırıldım. Bu sefer pantolonumu ve kilotumu da çıkarttılar. Önce elektrik jopunu vücudumda gezdirdiler. Daha sonra manyeto dan elektrik şoku beni sıçratıyordu, bağırtı ve feryatlarım binayı çınlatıyordu. Daha sonra "gelin bunu erkeklikten düşürelim, hayatta kadın yüzü görmesin" dediler ve elektrik kablolu cinsel organıma bağladılar. Elektrik şoku başıma, burnuma, kulaklarıma ve dilime de verildi.

"Kafasına daha fazla kafasına verin ki kafası çalışmasın" denerek elektrik şoku kafamda gezdirildi. Bu yöntem de beni konuşturmamıştı. Bu sefer saçlarımdan tutarak ayakları yerden kesiyorlar ve öylece bekletiyorlardı. İlk günüm böyle geçti. Diğer günlerimde de buna benzer işkence yöntemleri uygulandı. Her gün değişik yöntemler kullanılıyordu. Bir gün falaka, diğer gün elektrik şoku, diğer gün jopla kafaya vurma v.s. Bu arada aralıksız soru sormayı da ihmal etmiyorlardı.

İŞKENCE BİNASI

İşkence binasında temizlik kavramı yoktu. Kalınan hücreler aynı zamanda tuvalet görevi görüyordu. Büyük abdest için izin veriliyordu ama küçük abdesti hücrede yapmak zorunda kalıyorduk. Sidik kokusu beyinlere işliyordu. Hücre tozlu, örümcek ağının bol olduğu, böceklerin at oynattığı bir yerdi. Tuvalet görevi de gören bu yerde yatıyorduk. El yüz yıkamak yoktu. Elbise değiştirmek yoktu. Bu nedenle de bitlenmemek elde değildi.

Sağlık sorunu işkence binasının özülüyle çelişkilidir. İçinde yaşadığım koşullar sağlık denen şeyden tamamen uzaktı. Öyleki buralar terkedildikten sonra dahi izleri kalıyor. Buradan kapılan hastalıklar yer yer hayata aksediyor. İnsanın çevresi fobili polis, pis koku, yara ve karanlıklarla dolu. Doktora gitme herkese nasip olmuyor. Ancak işkencede bayılıp, ölüm tehlikesi ile karşı karşıya kalanlar doktora götürülüyordu. Nedeni ise, bu kişileri tekrar işkenceye tabi tutma koşullarının yaratılması idi.

FAŞİST ve GERİCİLER DİŞİNDA HERKESE İŞKENCE YAPILIYORDU

Gözaltına alınan her kişiye psikolojik veya fiziki işkencenin yapıldığını içerde karşılaştığım kişilerden öğrendim. Benim şahit olduğum, Ala Rızgari'den K.B., M. adlı kişilere yapılan işkencelerdir. Bunların dışında benim yoldaşlarımdan R.A., Ş.B ve M.B ye benim gözlerimin önünde işkence yaptılar. Bu arada Ağrı Belediye başkanı ve arkadaşlarına işkence edildiğini öğrendim. Siyasal eğilimleri belli olmayan birçok kişiye işkence ediliyordu. III. MC diyebileceğimiz hükümet başta olduğu için demokrat ol-

mak işkence için yeterli bir nedendi. Nitekim tesadüfen yakalanan faşist veya gericilere her hangi bir baskı yapılmıyordu. Aradan kısa bir süre geçtikten sonra bırakılıyorlardı.

YAKALANMAMAK İÇİN ÖNERİLERİM

1- Kişi, ne kadar önemli olursa olsun kendiliğinden gelen olaylarla ilgilenmemeli, verilen görevi yerine getirmek için dakik olmalı ve sağlanan yoldan gitmeli.

2-Aranma durumu var ise, bulunulan yöreye ait kimlikle gezmeli.

3-Gidiş-geliş yolları sık sık değiştirilmeli.

4-Evden çıkarken veya eve girerken çevreyi iyice kontrol etmeli. Bu, başka insanlar vasıtası ile de yapılabilir.

5-Umumi yerlere (kahve, gazino, pastane) gidilmemeli.

6-Olaylar iyi bir şekilde izlenmeli. Adi olaylar dahi izlenmeli. Ki aniden çıkan olaylar sıs sık aramaları da beraberinde getiriyor.

7-Çevrenin koşulları iyi bilinmeli, tehlikesiz olan sokaklar tanınmalı, tehlike anlarında şehirden yaya uzaklaşabilmenin yolları bilinmeli.

8-Görev amacı ile olmayan ziyaretler yapılmamalı.

9-Saptanan buluşma yerine giderken çevre çok iyi kontrol edilmeli.

10-Çeşitli ülkelerin işçi partileri tarihleri, partizanlar üzerine yazılan çeşitli kitaplar "Militera Notlar" gibi okunmalı.

11-Bir yakalanma halinde, yakalanan partizanın tanıyabileceği veya ismini verebileceği kişilerin o çevreden uzaklaştırılması. Bu, yakalanan partizanın çözülmeyeceğine kesin olarak inansak bile yapılmalı.

12-Ülkede geçmişte olmuş olayların yıldönümünde veya önemli bazı günlerde(1 Mayıs, 21 Mart v.b) çok dikkatli olmak, o günlere yakın dönemlerde şehirler arasında yayım, illegal belge v.b. taşınmamalı.

13-Çevreye uygun bir şekilde giyinmeli, saç ve sakal normal bir konumda olmalı.

14-Şehirler arasında gidiş-gelişlerde dikkat çekecek yayımlar okunmamalı, gelişi güzel herkes ile sohbet edilmemeli, uzaklardan geliyor imajını yaratmamak için mümkün olduğu kadar çanta ve-

ya bavul taşınmamalı.

İŞKENCE YERİ

İşkencinen yapıldığı yeri, tuvalet giderken, biraz yüksek olan tuvalet penceresinin unutulmuş olarak açık bırakılması sonucu öğrendim. Tuvalet penceresine tırmanmış, çevreye bir göz atmıştım. Aynı şeyi diğer tutuklular da yapmışlardı. İşkence yeri; Kars'tan Erzurum'a giderken, Süt Evleri Mahallesi civarında ana transit yolun yanında resmi olarak "Trafik Polisi Amirliği"-tam resmi adını hatırlayamıyorum-binası denen yerde. Bu bina dışarda "Trafik Polisi Amirliği" olarak biliniyordu. Ama binanın sadece ön zemin katı bu amaçla kullanılıyordu. Bodrum katı, arka zemin kat, ikinci ve üçüncü katlar da işkence yeri idi.

İŞKENCECİLERDEN TANİYABİLDİKLERİM

İşkencicelerden 1.şube şefi olan 40-45 yaşlarında, yarım dazlak kafalı, biraz şişman olan "Taylan" şahıs, işkencecilerin başında geliyordu. Yine 1.şubeden polis "Ali" diye bilinen, kısa boylu esmer bir polis memuru. "Mustafa" adındaki uzun boylu, sarışın, zayıf bir polis memuru. Yine 1.şubeden özellikle sorguyu yürüten ve şimdi ismini hatırlamadığım güzel Türkçe konuşan, ortaboylu, sarışın bir polis memuru.

MİT'ten ortaboylu, şişman, saçları epeyce dökülmüş, yeşil gözlü olan bir yetkili. Yine onunla birlikte ortaboylu saçları önden kırılmış biri daha vardı.

YÖNELTİLEN SORULAR BİZİM HAKKIMIZDA ÇOK ŞEY BİLMEDİKLERİNİ KANITLIYORDU

İçeri düştüğüm zaman polisler özellikle, "hangi örgüttesin", "bu şehirde falan örgütün sorumlusu kimdir?", "Türkiye'de ve burada bulunan örgütler hangileridir ve bunların yetkilileri kimlerdir?" gibi sorular yöneltiyorlardı. Böylece örgütler hakkında bilgi toplamak istiyorlardı. Bununla da yetinmiyorlar daha da detaylı sorulara geçiyorlardı. Örneğin; "Falan örgütün basın-yayın işleri nasıl olmaktadır, silahları nerededir, örgütün kaç evi

vardır, maddi gelirler nereden gelmektedir?" v.b.

Bu dönemde hareketimizin hakkında çok şey bilmiyorlardı. Şu sorular çok ilginçti; "İGD'nin arkasında TKP, ŞGB'nin arkasında TSİP var, DDKD'nin arkasında kim var?" Bu soru hakkımızda birşey bilmediklerini kanıtliyordu. İlginç sorulardan biri de şu idi; "Burada DDKD'lilerden kimler var?" Bu soru da bizler hakkında çok şey bilmediklerini kanıtliyordu.

Sorulan kişi adları da o dönemde demokratik savaşımızda aktif yer almış ve deşifre olmuş kişilerdi. Örneğin, Mahmut Çıkmış, Şakir Tural, Mehmet Oruç, Rıza Polat, Paşa Uzun v.b. kişiler. Bulduğum bölgede ismi sorulan kişiler, Dr.Şakir Yaşar, Kutbettin Kızılay idi. İsimlerini özellikle gözaltına alınan kişileri konuşturmak için kullanıyorlardı.

Yine "Ala Rızgari'den kimi tanyorsun?", "Dev-Yol'dan kimi tanyorsun?", "Ala Rızgari nedir, Rızgaricilerden kimleri tanyorsun" gibi sorular sorularak onlar hakkında bilgi istiyorlardı.

İŞKENCEDE ÇÖZÜLMENİN NEDENLERİ

Çözülmenin en önemli nedeni uğruna savaşılan şeye olan inancın ve bilincin yeterli olmamasıdır. Bunun dışında varolan nedenleri şöyle sıralayabilirim;

1-Polise karşı yeterli deneyim sahibi olmamak.

2-İşkencede uzun ve sürekli düşünmeme, işkence ile birlikte gelecekte nelerin olabileceğini hesaplamamak."İşte bana işkence ediyorlar, ben bazı şeyleri söylerim, mahkemede de red ederim, böylece de bu işten kurtulurum" diye düşünerek, gelecekte bilmem ne kadar yıl hapis yatmanın o andaki işkenceden daha da kötü olabileceğini hesaplamamak.

3-Nasıl olsa yakalandım, polis herşeyi biliyor düşüncesine kapılarak gerçeği söylemek. Polisin bildikleri çoğu zaman zaman tasarı veya tahmindir. Polisin bir takım şeyleri bildiğine aldanarak konuşmak onun bildiklerini somutlaştırmaktır.

4-Ölümden korkma düşüncesi; İşkenceye giren bir insan başta ölümü göze almalıdır. Bunu göze alamayanlar çözülmektedirler. Zaten polis de "konuş,yoksa ölürsün" deyimini sık sık kullanarak ölüm korkusunu zihine yerleştirmek istemektedir. Savaşçı bir insan için işkence alanı da bir savaş alanıdır. Burada ölmek savaş alanında ölmek ile özdeştir. Bu nedenle savaşçı bir insan savaşımızda hiçbir zaman ölümü düşünmemeli, savaşımızın kurallarını yerine getirmelidir.

İçerde bulunduğum dönemde çözülenlere rastlamadım. Ne bizim hareketimizden ne de diğer hareketlerden. Bana ve yoldaşlarım olan R.A., Ş.B. ve M.B'ye 11 gün süreyle işkence yapıldığı halde çözülmedik. Sonuna dek direndik.

devamı gelecek sayıda

Karênê Herê Welatan Yekbin !

PÊŞENG

BO ŞORES

ORGANA KOMÎTA MERKEZÎ A PARTÎYA PÊŞENG A KARKERÎ KURDISTAN

PÊŞENG derket! bixwine, bide xwendin!

PÊŞENG çıktı! oku, okut!

Têmurê Xelî MÛRADOV

BEŞA KURDAN DI ANSİKLOPEDIYA ERMENİSTAN A SOVYET DE

Ronahî dît dîwana ansiklopediya Ermeniya Sovyetî yê 8'an.. Her wekî hemû dîwanên berê, di vê de jî der heqê gelê Kurd de gelek malûmatên heweskar hene. Û ew yeka femdari yê, ji ber ku tişteki li ber çavan e, wekî gelên Kurd û Ermeni bi sedsalan e ku cinarên hev bûne, di rojên oxirmên giran de piştê hev sekînîne, li hev pirsîne, li ser şîn-şayiyên hev bûne, û kalamên hev sitirane.

Gelê Ermeni îro ansiklopediya xwe çap dîke û li ser Kurdan jî gelek malûmetiyên dinivîse. Eger em, hemûyên wan meqaleyên ku li ser Kurdan hatîne nivîsandîne, û nivîsên ku di dîwanên ansiklopediyên de hatîne neşir kirin li çiyeki berhevbikîn wê bibe xebateke mezin û bikêrhatî, û dîsa jî bo gelê Kurd jî wê bibe ansiklopediyêke biçûk.

Miqalekê vê dîwana Ansiklopediyê der heqê nivîskarê Kurd Erebe Şemo Şamîlov de ye. Tê de têgotin ku Erebe Şemo sala 1897 an li gunde Sûsîzê, li bajarê Oersê (li Tirkîye) jî diya xwe bûye. Ew bingevanekî literatûra Kurdayê Sovyetê bû. Ji sala 1918 vir de endamê Partiya Yekitiya Sovyêt ya Komunist bû. Ew tevî şerê bajarvaniyê bûye. Di salên bîstî de alkariyê gelek mezin dane, jî bo ku li gundên Kurdan Sovyêt bêne sazîrînê. Ji sala 1931'i hetani sala 1936'an, çawaqulixbirê dosent, enstituya rex unîversita Lenîngradê ye diroke, Filisofiyê, ziman û literatûre de xebitiye.

Salên cihê, cihê ronahî dîtine pirtûkên wî yê bi sernivîsarên "şivanê Kurd", "Kurmancêd Elegezê", "Rya Bextewar", "Berbang", "Hikayetêd Gelê Kurd", "Derheqqa Pîrsa Feodalizmê na-

va Kurda da", "Dîmdîm" û yê mayin. Gelek afirandinên wî, bi pirtûkên cihê, bi gelek zimanên gelên Sovyetistanê û welatên derreke hatîne çap kirin. Bi zimanê Rûsî, Ermenî, Erebi, Farisî, Almanî, û Macarî hatîne çap kirin. Bi amade kirina wî, filmeke dokumantal li ser "Kurdên Ermenîstanê" hatiye kişandinê. Bona keda mezin dinava xebata pêşda birina çanda Kurd de, sala 1967 an ew hêjayî navê xebatkarê Ermenîstanê yê kulture yî emekdar bûye. Sala 1927 an hatiye hilbijartinê jî bo endam-miqaledarê akademiya Iraqê ye Kurdan e zan-yariye. Erebe Şemo Şamîlov bi ordene "Beyraqa xebatêye Sor" "Dostiya Gela" û bi gelek madalyan ve hatiye rewakirin. Di ansiklopediyê de herweha wêneyê (fotograf) wî jî derketiye.

Miqaleke vê diwanê derheqê artîsta Kurd ya bi navê deng Nazi Şîrayî da ye. Em tê de dixwinin û dibînin, her wekî ew jî eslê xwe ve Kurd e. Sala 1958 an hejayî navê artîsta Komera Ermenîstanê ya emekdar bûye. Ewê sala 1940 î de studiya Moskova yê ya estradayê tamam kiriye. Hejmareke pêşdaxatînen wê yê e yan ew e, gava ew ser haceta anegor bi lîngan miqamên Kurdî lê dixê. Jê şûn de di ansiklopediyê de hatiye nivîsîn, wekî Nazi Şîrayî sala 1956 an tevî hîmdanîna kolektîva sîrka Ermenîstanê bûye. Ew bi ordêna Nîşana hurmetê" ve hatiye rewakirin.

Di vê diwanê de her weha derheqê gundê Kurda yê şerkariyê de (Navça Aragasê, Komera Ermenîstanê) jî hatiye nivîsîn. Xwendevan pêdihêsî, wekî di vî gundî de dibistan, klup, pirtûkxa-

ne, sera jî bo nîşandayîna kinofîlman, û niqitka doxtîriye hene.

Lê, jî wan bendên ansiklopediyê, ku derheqê navçên Nairiyê û Nayên ber yanê de nin, em pê dihesin wekî di van navçeyan de jî Kurd dijîn.

Di ansiklopediyê de usa jî derheqê vê yekê de tê gotinê, wekî artîstê Ermenî yê eyan Hraçya Nersisyan gelek kinofîlman de lîstîye. Ji van yek filma "zerê" ye ku Kurd e, û sala 1926 an hatiye kişandinê.

Cîkî mayî tê gotin, wekî jî afirandinê hozanê mezin H.Şîraz yek jî beyt-serhatiya "Xecêzerê û Siyabend" e ku jî sala 1935 an virde çend caran û çend cureyan ronahî dîtîye.

Di vê diwanê de înforsiyoneke mezin ronahî dîtîye; derheqê komera Sovyetiyê Sosyalîstiyê Otonome Çêçêno-Îngûşîya yê de. Tê de usa jî derheqê ansambla vê Komera otonomê bi navê "Vaynax" tê gilîkirine. Ciyê bê kifşîkirinê, wekî reqasvanên vê komê yî sereke ewledê Kurd Ebdulê Muhemedov e, ku artîstê komereyî emekdar e.

Di ansiklopediyê de her usa malumatîyên din jî der heqê dîrok, örf-edet, zargotin, û edeb a Kurdan de hene.

Têmurê Xelî
Mûradov

YÊRÊVAN-Oktobir-1983

ALMANYA'DAKİ KAMPLAR VE YAŞAM

Değerli yoldaşlar,

Size buradaki çalışmalarım hakkında bilgi vermek istiyorum. Ayrıca yazdıklarımı Armanç'ın örgüt haberleri bölümünde yayınlarsanız sevinirim.

Ben 1980'den beri Almanya'da iltica etmiş bulunmaktayım. Sizlere önce bu konuda biraz bilgi vereyim: İltica dilekçemi verdikten hemen sonra, beni kampa gönderdiler. Gittiğim kampta benden başka 600'den fazla Türkiye'den ve başka ülkelerden gelen ilticacılar vardı. Bu insanların hepsi bir arada yemek yiyorlardı. Kamptaki kantine bütün insanlar sığmadığı gibi, bu insanların kendi kendilerine yemek yapmaları da yasaktı. (Bu yasak daha devam ediyor). Kampta verilen yemek de kalitesiz olduğu gibi üstelik çok az veriliyordu. Bu insanların aldıkları aylık 85 DM'ti. Daha sonra Alman hükümetinin çıkardığı kemerleri sıkma politikası ile de aldığımız 85 Alman Markı 75'e düştü. İltica eden bir kişinin ilticası kabul oluncaya kadar çalışması yasaktır. Yani bu insanların çalışma müsaadesi yoktur. Benim 3 yıldan fazla bir süre oldu mahkemedem hiç bir şey alamadım, olumlu veya olumsuz herhangi bir karar elime geçmedi. İltica etmiş olan bir kişinin kaldığı şehirden başka bir şehire gitmesi yasaktır. Yabancılar Dairesinin izni olmadan insanın ailesini ziyaret etmesi bile yasaktır. Ayrıca çok önemli hallerde izin veriliyor. Örneğin; ailesinden birisinin ölmesi halinde ki, böyle hallerde doktor raporunu beraber götürmek zorunludur. Yani ölüm olayını tasdik eden bir belgenin doktordan alınması gereklidir. Ancak o zaman izin alınabiliyor. Kampta kalanlar, bazı hallerde, 8 kişi bir odada beraber kalıyorlar. Bu insanların temizlik sorunları büyüktür. İyi beslenme-

dikleri için hemen hemen hepsi hastadırlar. Şunları da eklemek istiyorum, kamplarda kalan insanlar, kampa giriş ve çıkışlarda kontrol ediliyorlar. Kampın çıkışında devamlı bekçiler vardır. Ayrıca bu insanları askerler gibi başka şehirlere dağıtmaları da işin başka yanı. Dağıtımdan sonra beni de şimdi kaldığım Konstanz'daki kampa yolladılar. Yaklaşık olarak 2,5 senedir bu şehirdeyim.

Yoldaşlar, sizleri bugüne kadar buradaki olaylardan haberdar etmediğim için özür dilerim. Bundan sonra sizlere olayları anında bildireceğim. Bugüne kadar yalnız kaldığım şehirde, yaptığım ve katıldığım 50'ye yakın gece ve toplantılarda Türkiye'deki meseleler, özel olarak da Kürt halkının sorunlarına büyük yer verildi. Ayrıca benim bir Kürdistanlı olarak gece ve toplantılara çağrıldığım yerlerde, Kürt halkının tarihine, kültürüne ve Kürt halkı üzerindeki baskılara büyük yer verildi. Ayrıca Kürt halkının özgürlüğe ve bağımsızlığa olan özlemini, Kürt halkının baskıya ve zulme karşı olan kinini dile getiren türkülerim ve çaldığım parçalar Almanlar üzerinde büyük bir etki bıraktı. Özellikle de faşist cuntanın 3 yıllık dönemi boyunca halklarımıza yaptığı baskıları dile getiren ve baskıya, işkenceye karşı olan mücadelenin ateşini yükselten türkülerin, işkence ve baskının dozunu daha açıklığı ile ortaya seriyordu. Tercümesini yaptığım bu türkülerimi dinleyenler arasında ağlayanları gözümle gördüm. Tıpkı Yol fimini görüp ağlayanlar gibi.

Sizlere biraz da bir Alman arkadaşımın çalışmaları ile ilgili bir şeyler yazayım. Bildiğiniz gibi geçen yıl Türkiye Kürdistanı'na bir Alman turist grubu gitmişti. Bu grup Türkiye aleyhinde çalış-

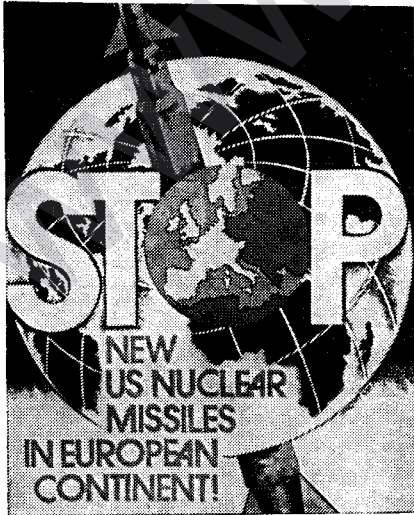
malar yaptığı için grubun başkanı olan "Ralpf Braun" yakalanmış, 7 ay cezaevinde kalmıştı. Alman hükümetinin yaptığı baskıdan dolayı Türkiye hükümeti Ralpf Braun'u bırakmak zorunda kaldı. Ralpf Braun, 7 ayını D. Bakkır Askeri Cezaevinde geçirmişti. Ralpf Almanya'ya geldikten sonra kendisini tanıdım. Kısa bir süre sonra yani 11 Mart 1983'te Amnesty International'in hazırladığı geceye ikimiz katıldık. Gecenin konusu "Türkiye'de Hapis, Almanya'da İltica" idi. Ralpf Braun başından geçen olayları anlatarak Kürt halkı üzerindeki baskıya ve cezaevlerindeki uygulamalara değindi. Ben de iltica etmemin nedenini ve faşist cuntanın Türkiye ve Kürdistan halkları üzerinde katmerleşen baskısına değindim. Kocaman büyük salonda yer kalmadığından dışarda bekleyen bir o kadar seyirci için iki gün sonra aynı geceyi tekrarladık. Buna benzer birçok yerde daha beraber geceler düzenledik. Son olarak yaptığımız iki geceden söz etmek istiyorum. 3 Kasım ve 3 Aralık'ta yaptığımız ve yine Uluslararası Af Örgütü'nün hazırlanmış olduğu bu gecelerde, faşist cuntanın üç yıllık dönemi boyunca yaptığı insanlık dışı uygulamaları üzerinde uzun uzun konuşuldu ve tartışıldı. Bu iki toplantıda yine Kürt sorunu ağırlığını korudu. Özellikle de 26 Mayıs'ta Türk faşist ordusunun Irak Kürdistanı'na saldırısının amaçları üzerinde, Kürdistan'ı aralarında paylaşan, özellikle Türkiye, İran ve Irak'ın Kürt meselesindeki tutumları ve beraber çalışmaları, ayrıca Türkiye'nin Amerika'nın jandarması haline geldiğini, ABD'nin Ortadoğu'daki çıkarlarını korumak için, Türkiye'yi oradaki ilerici yönetimlere ve hareketlere saldırtmak için kullandığını, Irak Kürdistanı'na yapılanların bunun bir örneği olduğu ortaya konuldu. Ralpf Braun, Batı Alman hükümetini faşist cuntaya yaptığı askeri ve ekonomik yardımlara değinerek Batı Alman hükümetinin, faşist cuntanın suç ortağı olduğunu ortaya koydu. Her iki gecede de benim konuşmalarım özellikle seçimler ve kurulacak Turgut Özal hükümetinin Avrupa kamuoyunu aldatamayacağını, yeni seçimler ve hükümetin Türkiye'de demokrasiye geçiş anlamına geleceğini anlatıp, faşist Evren'in 7 Kasım 1982'de çıkardığı ye-

ni "anayasa"ya yer verdim. Yine çaldığım türkülerle toplantılar sona erdi.

30 Kasım 1983'te Konstanz Üniversitesi'nin hazırladığı Enternasyonalizm Haftası'na yine Ralp Braun ile beraber hazırladığımız programda önce almanca, türkçe ve kürtçe olmak üzere üç dilde bildiri ve plakatlar yazıldı, dağıtıldı. Daha sonra Em Kurd in (Biz Kürdüz) isimli bir film istedik ve getirttik. Almanca ve kürtçe olan bu filmi, 1981 yılında gizli şartlar altında bir Alman, Türkiye Kürdistanı'nda çekmiş. Filmin renkli oluşu geceye daha büyük bir canlılık verdi. Diğer yandan son olarak benim 4 Aralık 1983 günü katıldığım geceden birşeyler yazayım; Kürdistanlı bir sanatçı olarak çağrıldığım bu gecede yine Kürt halkının durumunu, Kürdistan'ın parçalanmışlığını, Kürdistan tarihini, geçmiş ve şimdiki olayları, Kürt halkı üzerinde oynanan oyunları ve bana sorulan soruların cevaplayıp yine çaldığım türkülerle toplantıyı bitirdik.

Armanc Konstanz muhabiri 6.12.1983

ABD roketlerini geri göndere lim

KONGRA SALEWEXTIYA YKDK LI SWÊD PÊK HAT

Kongra salewextiya YKDK ya duemîn di 13.11.1983'an de li xaniye ABF'e li Stockholmê pek hat. Beriya ku kongre dest bi civîna xew kir ji bo hemû şehîdên Kurdistan û cîhanê hemû endam, deqakî li piyan sekinîn û giramiya xwe bo şehîdan nîşan dan. Piştî giramiyê hîlbijartina diwanê bû û li gor rojevê serokê komelê rapora xebata YKDK ya saleki pêşkêş kir. Bi kurtayî di rapora xebatê de van tiştan hate diyar kirin.

"Hevalên hêja kongra salewextiya YKDK'ê ya duemîn di demeki wisa de pek te ku, di hemû aliyên cîhanê de têkoşîna ji bo aşîyê, demokrasi û sosyalîzmê gihîştîye konaxekî herî bilind. Ev têkoşîn, her wiha ji do diwartir û zehmettir jî bûye. Ji ber ku, hêzên emperyalist li dij van têkoşînan, dest bi tehdîdê kiriye û dixwaze cîhanê ber bi şerekî atomî bibe. Ji bo vê yekê ji çekdarî bûye politîka wan ya bîngehi. İro di Rojhelata Navîn û Emerîka Latîni de tevliheviya emperyalîstan, bi taybetî, yê Emerîka Yekbûyî gelan ber bi qetîlamê dibe. Van tevliheviyên emperyalîstan wekî do iro jî li Kurdistanê, bi destê dewletên mêtîngehkar ve tê domandin.

Gelê Kurdistanê îro di rewşeke wisa de dijî ku li her derê Kurdistanê xizanî, zordestî, lê-

dan bûye perçeyekî jîyanê.

Di bin van hoy û mercên geleki dijwar de, dive em têkoşîna ji bo serxwebûnê, demokrasi û azadiye hîn zexmtir û hîn xurtîr bikin.

Gelî hevalan, komela me, YKDK bi van bawerîyan ve ketiye rê û di vê şûn de jî têkoşîna xwe dê bide domandin.

YKDK, di nava salekî de, dema ku em tengasiya aborî bidin ber çavan, gelek xebatên hêja pêkaniye. Di warê weşanê de organa komelê ARMANC li gor programa xwe mehê carekê derketiye. Diş kovara zarokan HELÎN, bi derketina 7 hejmarên xwe ve di vî warî de watiniyek mezin bi cîh aniye. YKDK jî bil kar û barên weşanê jî gelek xebatên hêja pêkaniye.

Li Swêd, têkoşîna gelê Kurdistanê jî aliyê YKDK'ê ye hem di meşan de hem jî di civînan de hatiye parastin."

Piştî rapora xebatê, rapora aborî jî hate pêşkêş kirin. Piştî wê jî organên komelê yên nû hatin hîlbijartin.

Li gor rojevê pêşniyar û daxwazî hatin pêşkêş kirin. Hîn pêşniyar û daxwazên endaman bi kongre ve hatin qebûl kirin. Bi heviya serfiraziya komîta karger ya nû dawîya kongrê hat.

Bu yıl FAC'a getirilen ABD roketlerine karşı tüm barışseverler yeni yeni eylemler düzenliyorlar. ABD roketlerinin geri gönderilmesi için FAC'ın tüm şehirlerinde düzenlenen bu eylemlerden birisi de Lüdenscheid şehrinde yapıldı.

Lüdenscheid Gençlik Merkezi'nde yapılan bu toplantıya KKDK Federasyonu da davet edildi. Toplantıya katılan KKDK Federasyonu temsilcisi özetle şu görüşleri savundu:

"Nükleer bir yıkım tehlikesinin giderek arttığı günümüzde, barış mücadelesi daha bir önem

kazanıyor. İnsanlığı tümünden yokolma tehlikesi ile karşı karşıya bırakan böylesi bir nükleer savaş karşı, barış bayrağının yükseltilmesi yaşamsal bir görev halini almıştır."

*Ayrıca, 24-12-1983'te Uluslararası Af Örgütü ile KKDK Lüdenschid şubesi birlikte, Kürdistan Halkı ve öncüsü PPKK ile ilgili bir seminer düzenlediler. Semineri çok sayıda kişi ilgiyle izledi.

LÜDENSCHIED
Armanc Muhabiri

FAŞİZM ÜZERİNE

Geçen sayıdan devam

-8-

K.E.'İN 1922'de toplanan 4. Kongresi "...faşizmi, burjuvazinin yalnızca işçi sınıfına yönelmiş bir hareketi değil, aynı zamanda, burjuva demokrasisinin temel kurallarına yönelmiş bir iktidar aracı' olarak vurguluyordu..." (38). Öyleyse, "Bugünkapitalist düzen içinde yaşayan milyonlarca emekçi çeşitli ülkelerdeki burjuva yönetiminin aldığı biçimlere karşı takınacakları tavır üzerinde karar vermek durumundadırlar. Biz anarşist değiliz. Ama bu ülkelerin politik rejimlerine, örneğin burjuva demokratik hakların ve özgürlüklerin büyük ölçüde kısıtlandığı burjuva demokrasisi ya da kesin faşizm biçimindeki burjuva diktatörlüğüne ilgisiz kalamayız ve bu kazançları yaşatmak için azimle savaşacağız." (39)

Dünya işçi sınıfı ve emekçi halkları, burjuva demokratik hakları alabilmek için, kanları pahasına savaşımlar vermişlerdir. Bu hakları elinde tutup, genişletmek için de bütün güçleriyle savaştı. Ayrıca işçi sınıfı kendi siyasal partileri aracılığıyla her zaman demokrasi ve özgürlük için savaştı. Dünya devrimci sürecinin akışını izleyen bu savaşımlar, başlıca iki yönde verilmiştir. Birincisi, işçi sınıfının nihai hedefleri açısından amaç olarak sosyalist devrimi gerçekleştirmektir. Bu açıdan savaşımlar kapitalist devlete ve burjuva demokrasisine karşıdır.

İkincisi, işçi sınıfının kısa erimli hedefleri açısından acil görev, faşizm tehlikesine karşı, gerici burjuvazinin burjuva demokrasisini otoriter bir rejimle değişt-

tirme girişimlerine karşı savaşmak, burjuva demokrasisini çıkarları doğrultusunda geliştirme ve genişletme savaşıdır.

Faşizm ile burjuva demokrasisi arasındaki çelişkileri ilk sıralarda göremeyen Alman Komünist Partisi, 1918-20 yılları arasında Weimar Cumhuriyetinin karşı-devrimci yapısına karşı kullandığı slogan ve taktikleri değiştirmeksizin faşizme karşı da kullanarak tek doğru yolun proletarya diktatörlüğü savaşı olduğunu söylemişti. Halbuki 1918-20 yılları arasında tüm burjuva partileri Weimar cumhuriyetinin karşı-devrimci yapısını korumak ve sürdürmek için burjuva demokrasisine sarılmıştı. Proletarya iktidarını da en baskıcı bir şekilde önlemeye çalışıyorlardı. Bundan dolayı, proletarya diktatörlüğünü kurup, Weimar cumhuriyeti ve burjuva demokrasisini yıkmak en doğru yoldu. Fakat, faşizmin iktidara geldiği, iktidar olan burjuva kesimlerinin, bırakalım burjuva demokrasisine sarılması aksine olarak saldırdığı bir dönemde, proletarya diktatörlüğü şiarıyla ortaya çıktığı için, A.K.P. faşizme karşı yeterince etkili olamadı. A.K.P. demokrasi savaşımının işçi sınıfını proletarya iktidarı amacından saptıracağını söylüyordu. Halbuki Lenin şöyle diyordu: "Demokrasi savaşımının proletaryayı sosyalist devrimden saptıracağını sosyalist devrimi engelleyeceğini, geriye iteceğini düşünmek büyük bir yanlıştır. Aksine eksiksiz demokrasi gerçekleştirilmeden sosyalizm kurulamaz. Proletarya çok yönlü, tutarlı ve devrimci bir demokrasi savaşımı ver-

meden burjuvaziye karşı kazanılacak bir zafere hazır olamaz."

Yine K.E., Fransa ve Avusturya deneyimlerinden sonra faşizme karşı savaşımında, burjuva demokrasisinin olumlu yönlerinin olduğu sonucuna varmış ve "...Fransa'daki sınıf savaşımını K.E.'e, saldıran faşizme karşı, demokrasi savaşımının mümkün olduğunca geniş tutulması ve burjuva demokratik cumhuriyetin savunulması sloganı altında da savaşılmasının zorunlu olduğu deneyimini sağlamıştır...."(40) Bu savaşımın işçi sınıfının kurtuluşunu sağlayamayacağını ve burjuva demokrasisinin işçi sınıfını faşizme karşı koruyamayacağını, çünkü burjuva demokrasisi döneminde ekonomik ve politik enemenliği sürdüren sınıfın en gerici kesimlerinin, aynı zamanda faşizmin toplumsal taşıyıcıları olduklarını K.E gözönünde bulundurmuştur. Ayrıca, faşizmin, burjuva demokrasisi içinden geldiği gerçeği, faşizmle burjuva demokrasisi arasındaki çelişkilerin önemini azaltmaz. K.E. 7. kongresinde Wilhelm Pieck, burjuva demokrasisi yerine, proletarya demokrasisi geçirilemediği sürece nihai amaca varmak için sağlayacağı kolaylıklar açısından, burjuva demokrasisinin her türlü paçavrasıyla ilgilenilmesi gerektiğini söylemiştir.

Mourice Thorez, K.E.'in 7. kongresi'nde yaptığı konuşmada anti-faşist savaşımındaki zayıflıkların nedeninin burjuva demokrasisi karşısında, faşizmin kendine özgü niteliği hakkındaki bulanıklıkta yattığını söylemiş ve faşizmle burjuva demokrasisinin sermayenin iki ayrı diktatörlük biçimi olmasına rağmen, yine de "kendilerine uygulanan politik ve

ekonomik esaretin biçimi ne olursa olsun, halk kitleleri için aynı olduğu " sonucunun çıkarılamayacağını vurgulamıştır. Bu görüşte olan delegelerin dayanağı yine Lenin'di. Lenin; "mali sermayenin, ya da genel olarak sermayenin egemenliği siyasal demokrasi alanında herhangi bir reformla ortadan kalkacak değildir. Bununla birlikte mali-sermayenin bu egemenliği sınıf baskısının ve sınıf savaşımının daha özgür, daha geniş ve daha açık bir biçimi olarak, siyasal demokrasinin önemini ortadan kaldırmaz"

Yukarıda görüldüğü gibi, burjuva demokrasisine karşı tutum koşullara göre değişmektedir. Ülkelerin özgül koşulları dikkate alınmadan yapılacak değerlendirmelerin sağlıklı olamayacağı da açıktır. Lenin'in demokrasi mücadelesinin zorunluluğuna ilişkin görüşü, özellikle tekelci sermayenin demokrasiye karşı toplu bir saldırıya geçtiği günümüzde büyük önem taşımaktadır.

Bilimsel sosyalistlerin demokrasi savaşımı anlayışı, hem burjuva demokrasisini insanlığın siyasal evriminin son aşaması olarak gören reformizmden, hem de demokrasi savaşımını red eden "sol" sekterizmden farklı bir nitelik taşır. Faşist diktatörlüğe karşı demokrasi savaşımını veren bilimsel sosyalistler, bu demokrasinin sınırlarının farkındadırlar. Bu ne proleterya demokrasisi'dir ne de tam tamına burjuva demokrasisidir. Esasında proleterya diktatörlüğüne yaklaşım ve geçiş biçimidir. K.enternasyonalde de bu konu incelenmiş ve Fransa örneğine dikkat çekilerek şu sonuca varılmıştır: "Fransa'da bizler (Komünistler-E.lewerenz) faşizme karşı faşistleşen bir burjuva demokrasisine bağlı değiliz. Hem faşizme, hem de faşistleşen burjuva demokrasisine karşı, anti-faşist küçük burjuva demokrasisiyle beraberiz."(41)

Faşizme, burjuva demokrasisine saldırmakla kalmaz. Onun kurum ve kuruluşlarına yönelir. Faşizm, sadece işçi sınıfı ve yoksul

köylülüğe yönelmez. O, aynı zamanda köy ve kent küçük ve orta burjuvazisine, hatta tek el dışı burjuva güçlerine de yönelir. Bu durum, faşizme karşı demokratik bir düzen uğruna verilen anti-faşist ve demokratik savaşımın, işçi sınıfının amaçları ve kurtuluş savaşımıyla bağlanması olanağını yaratır. Önemli olan bu konu da somut program sunabilmektir. Bu program'da anti-faşist savaşıma katılabilecek tüm güçleri çekebilecek yapı da olmalıdır. O.S.Monuilski K.enternasyonalde bu duruma değinerek şöyle demiştir: "Bizim somut bir savaşım programımız olmalıdır. Proleterya diktatörlüğü ve sosyalizm değil, kitleleri proleterya diktatörlüğü ve sosyalizm için savaşmaya götüren bir program"(42) olmalıdır. Bu program sadece siyasal demokrasi ile de sınırlı değildir. Siyasal demokrasiyi aşan, bazı yönleri ile emperyalizme ve tekellere yönelmesi gereken program, faşizme karşı en doğru ve geçerli programdır. Yoksa anti-faşist savaşım proleterya diktatörlüğünü gerektirmiyor deyip mücadeleyi sadece siyasal demokrasiyle sınırlamak sağ bir anlayıştır. Çünkü faşizme karşı mücadele özellikle faşizmin toplumsal taşıyıcısı olan yerli ve uluslararası tekellere önemli ölçüde yönelmek zorundadır.

TÜRKİYE'DE FAŞİZMİN İKTİDARA GELİŞ BİÇİMİ VE KURUMLAŞMA SÜRECİ

12 Eylül 1980'de gerçekleştirilen askeri darbe ile iktidara gelen faşizm, tüm acımasızlığı ve saldırganlığı ile hüküm sürmeye devam ediyor. Faşist Generaller Çetesi, şimdiye kadarki tüm uygulamalarıyla Türkiye tek elci sermayesinin en saldırgan, en şoven ve en gerici kesimlerinin diktatörlüğü olduğunu, baştan beri bu gerçeği görmek istemeyenlerin de kafalarına vura vura kanıtladı.

Faşizmin kurumlaşması gittikçe pekişiyor. Diktatörlük çeşitli manevralar yapıyor, değişik kılıflarla örtünmek istiyor. Yaşamın her alanında yapılan değişiklik ve çıkarılan yasalarla tüm ipler faşist K. Evren'in elinde toplanmıştır. Evren, efendilerinin istediklerini, hiçbir engel tanımaksızın yapma yetkisine sahip kılınmıştır. Bu gerçeği ne 6 Kasım sahte seçimleriyle oluşturulan kukla parlamento, ne de faşist anayasanın dışına düşmemeye gayret gösteren burjuva partileri değiştirebilir. Faşizm, bir devlet biçimi olarak kurumlaşıyor. Bu kurumlaşmayı yıkmayı hedeflemeyen bir muhalefet, faşizmden kurtuluşu getiremez.

Üç yılı aşan bir süredir, Türkiye ve Kürdistan halklarına yaşamı zindan eden faşist diktatörlük, bir avuç tek elci burjuvazi ve büyük toprak sahibine altın yıllarını yaşattı. Bu süre zarfında uygulamaya soktuğu ekonomik, toplumsal ve siyasal önlemlerle, kökleri geçmişe dayanan bunalımların yükünü kimlerin lehine kime yüklemek istediğini açık seçik ortaya koydu. Sınıfsal çelişkiler derinleşti. Burjuvazinin değişik katmanları arasındaki çelişkiler tüm çıplaklığı ile açığa çıktı. Faşizmin toplumsal taşıyıcıları olan sermaye sahiplerinin bunalımlarında geçici bazı azalmalar görüldü. Fakat sistemin emperyalizme bağımlılığından ve çarpık gelişmesinden kaynaklanan temel çelişkiler, gelecekte daha büyük patlamaları doğurabilecek nitelik kazandı. Çünkü, Türkiye ekonomisinin bugün geçirmekte olduğu bunalımlar yapısaldir. Sosyo-ekonomik yapıdan ve emperyalizme bağımlıktan kaynaklanıyor. 1960,71 ve 80 darbelerini doğuran her düzenin, sistemin kendisidir. TC'yi yeniden restore etme amacıyla bu yola başvuruluyor.

Bilindiği gibi, 12 Eylül 1980'e gelindiğinde, ekonomik, toplumsal ve siyasal bunalımlar ileri boyutlara varmıştı. Emperyalist mali kuruluşları ve yerli tek elci sermayenin işbirliği ile uygulamaya sokulan 24 ocak kararları aksi sonuçlar veriyordu. Bu kararların gerektirdiği bir dizi toplumsal önlem, varolan yönetim biçimi i-

le alnamıyordu. Burjuva yönetim aygıtındaki yönetememezlik giderek artıyor ve toplumsal çelişkiler derinleşiyordu.

Diğer yandan emperyalizm, özellikle ABD emperyalizmi 70'li yılların sonunda, Orta ve Yakın Doğu'da çok önemli mevziler kaybetmişti. Sovyetler Birliği'ne komşu ve bölge açısından stratejik öneme sahip Afganistan ve İran'daki gelişmeler, Camp-David komplosunun başarısızlığa uğraması, ilerici arap yönetimlerinin emperyalizme karşı aktif tutum almaları, bölgedeki Kürt, Türk, Arap ve Fars halklarının yükselen savaşımı ile başta Sovyetler Birliği olmak üzere, Sosyalist Sistem'in bölgede artan etkinliği, emperyalizm açısından Türkiye'nin önemini kat kat artırıyordu.

Emperyalizmin mali kuruluşları ve tekeller, bağımlılık ve işbirliği çerçevesinde de emperyalist-kapitalist sistemin uluslararası işbölümünde, Türkiye tekeli sermayesinin üstleneceği rolü de sağlam temellere oturtmak istiyorlardı. Böylesi bir işbölümünün sağlanabilmesi için de, tekeli burjuvazi dahil tüm burjuva safalarda, güç dengelerinde değişikliğin olması gerekiyordu. Tüm bu istemler, Türkiye mali sermayesinin çıkarlarıyla da çakışıyordu. Çünkü Türkiye'de yaşanan ekonomik, toplumsal ve siyasal bunalımlar tekeli sermaye açısından faşist diktatörlüğü zorunlu kılmıştı. Türkiye tekeli sermayesinin en gerici, en şoven ve en açık terörist kesimlerini, böylesi bir seçeneğe başvurmasını zorunlu kılan koşulların daha iyi anlaşılabilmesi için 12 Eylül 1980 öncesi ekonomik, toplumsal ve siyasal gelişmeleri genel hatlarıyla aktarmakta yarar vardır.

FAŞİZME YOL AÇAN EKONOMİK, TOPLUMSAL VE SİYASAL GELİŞMELER

Sömürgeci Türk burjuvazisi, daha Türkiye Cumhuriyeti'nin ilanını bile yapmadan, kapitalizmi benimsemiş ve bu doğrultuda önemli adımlar atmıştı. İzmir İktisat Kongresi ile kapitalist kalkınma yolunun çerçevesi çizilerek TC, bu sosyo-ekonomik yapı

üzerinde inşa edilmişti. Sanayi, ticaret ve tarım alanında yapılan düzenlemeler ve çıkarılan yasalarla büyük burjuvazi ve toprak ağaları daha da güçlendirilmişti. Teşvik-i Sanayii Kanunu, parasız arsa ve vergiden muafiyet gibi kolaylıklarla sanayi burjuvazisinin gelişip güçlenmesi için her türlü çaba sarfedilmiş, bizzat devlet desteği ile kurulup, ticaret burjuvazisinin denetimine bırakılan bir şirket aracılığıyla iç ve dış ticaret büyük burjuvazi lehine merkezleştirilmişti. Uzun yıllar toprak reformu demagojisi diri tutulmasına rağmen, kırsal kesim büyük toprak ağalarına terk edilmişti. Tanınan kolaylıklar ve alınan önlemlerle büyük toprak ağalarının kapitalistleşmeleri sağlanmıştı.

Kürdistan'daki ulusal hareketler ve isyanlar, "gericilik"le damgalanıp, halkımızın kanı oluk oluk akıtılırken, işbirlikçi toprak ağaları, aşiret reisleri ve şeyhler aracılığıyla, aşiretçilik ve şeyhlik büyük ölçüde korunmuştu. Bugün Kürdistan'da, varlıklarını sömürgeciliğin sürmesinde gören işbirlikçi egemen sınıfların, Türk burjuvazisi ile işbirliği ve içiçeliği TC'nin kuruluşuna kadar dayanıyor.

1929 kapitalizmin genel bunalımından Türkiye kapitalizmi de etkilenmişti. O dönemde devletçilik adına, devlet, büyük ticaret ve sanayi burjuvazisinin, toprak ağalarının yardımına koşuyordu. Bankacılık, borç ve kredi verme alanlarında büyük burjuva ve toprak sahiplerinin yararına düzenlemeler yapılıyordu. Üretim temel alanlarında yabancı özel sermayeye dokunulmuyor, sadece elektrik, gaz, su, tunel ve demiryolu gibi daha çok altyapı tesisleri diyebileceğimiz alanlarda "devletleştirme" yapılıyordu. Bu tür "devletleştirme"lerde, iş sahiplerine, gerçek değer birkaç misli para ödenerek gerçekleştiriliyordu. Temel olmayan bu alanlardaki "devletleştirme"lere, yerli ve yabancı sermayeye daha fazla ve güvenceli kâr sağlama ortamını yaratıyordu.

Diğer yandan, kurtuluş savaşında bile emperyalizmle ilişkisini kesmeyen Türk burjuvazisi, TC'nin kuruluşundan sonra bu i-

lişkilerini daha da ileriye götürüyor ve emperyalizme bağımlılığı yeniden sistemleştiriyor, Türkiye işçi sınıfı hareketine yönelik boğma ve yoketme girişimleri, bazı koşullarda yöntemler değişse de devamlı olarak sürüyor, iş kanunu, orman yasaları, grev ve sendikalarla ilgili kanunlar, işçileri, köylüleri ve diğer emekçi kitleleri etkisizleştirme ve örgütsüz kılma amacını taşıyor. Bu dönemde özellikle de 1930'lu yılların başlarında, Kemalist diktatörlüğün açık saldırı ve baskı uygulamalarının yanında, ideolojik şartlandırma alabildiğine hızlanıyordu. İtalya'daki faşist örgütlenmeden esinlenerek oluşturulan "kadro hareketi" ile kitleler, "imtiyazsız, sınıfsız ve kaynaşmış bir millet" demagojisi ile, burjuva diktatörlüğün peşine takılmaya çalışılıyordu.

Kürt Halkının, kendi ulusal haklarını almak için çeşitli ayaklanmalarla başlattığı ayaklanma ve isyanlar, kitlesel katliam ve soykırımlarla bastırılıyor. Sömürgeci millitarist Kemalist diktatörlük, bu isyanların emperyalistlerin destek ve kışkırtmasıyla çıktığı ve TC'yi yıkmak isteyen "gerici" ve "dinci" lerin bunlara öncülük ettiği yalanını her yerde yaygınlaştırdı. Hatta bu yalanı o dönemin bir çok devrimcisine bile kabul ettirebildi. Türkiye'yi emperyalizme bağımlı kılmak için her şeyi yapan büyük burjuvazinin bu yalanı, sonradan söz konusu emperyalist ülkeler tarafından da yalanlandı.

DÜZELTME

Armanc'm 46. sayısında, baş tarafı sayfa 9'da olan "Faşizm üzerine" başlıklı seri yazının birinci paragrafının son bölümü eksik yazılmıştır. Söz konusu bölüm şu şekilde olacaktır:

"Bunu, ne barış içinde birarada yaşama politikası gerektirmekte, ne de faşizmin gücü yetmektedir. Çünkü, barış içinde birarada yaşama politikası farklı sosyo-ekonomik yapı ülkeler arasında, yani proletarya diktatörlüğünün tüm biçimleriyle burjuva diktatörlüğünün tüm biçimleri arasında geçerlidir."

Düzeltilir özür dileriz.

DÜZELTME

45. sayımızın 10. sayfasındaki yazının 2. stununun 2. satırından başlayan cümledeki dizgi hatası nedeniyle şöyle geçmiştir: "denilebilir ki, cuntanın mahkemesi Barış Derneği'nin yöneticilerini, emperyalizmi ve suçlarını yargıladı." Bu cümlenin doğrusu şöyledir: "Denilebilir ki, cuntanın mahkemesi Barış Derneği'nin yöneticilerini yargılamadı; aksine Barış Derneği yöneticileri, barış düşmanı emperyalizmi ve suçlarını yargıladı." Düzeltilir özür dileriz

ÇAĞRI

Diyarbakır Askeri Cezaevi'nde politik tutuklular üzerindeki barbarlıkların dozunun yeniden artırılması üzerine YKDK (Yekitiya Karkerên Demokratîk Kurdistan) olayların gelişimi içinde iki çağrı yayınladı.

Başta Uluslararası Af Örgütü, Barış Komitesi ve Kızıl Haç olmak üzere uluslararası bir çok kuruluşu çeşitli dillerde gönderilen bu çağrılarının Türkçe tam metinlerini aşağıda okuyucularımıza sunuyoruz.

ARMANC

İnsan Haklarını Savunan Bütün Kuruluşlara

Avrupa basıma da yansıdığı gibi Diyarbakır Askeri Cezaevi'nde 02.08.1983 tarihinde bütün tutukluların katıldığı bir açlık grevi gerçekleştirilmişti. Bir aydan fazla süren bu açlık grevinde, gerek tutukluların azimli direnişi, gerekse de Türkiye, Kürdistan ve dünya kamuoyunun desteği sonucunda askeri-faşist Cunta geri adım atmak zorunda kaldı. Başta tutukluların ziyaretçi ve avukatlarıyla serbest görüşme hakkı gibi bir takım haklar elde edilmişti.

Daha sonra tutuklular, kazandıkları bu haklarla Cunta'nın cezaevindeki insanlık dışı uygulamalarını kitlelerin gözü önüne sererek mahkemelerde faşizmin kanlı yüzünü açığa vurmada olanaklarını genişletmişlerdi.

Bu arada faşist generaller Cunta'sı 6 Kasım'da namulular altında kendisinin kurdurttuğu üç kukla partiyle genel "seçimleri" yaptırdı ve sözümona "demokrasi"ye geçildi. Seçim komedyası bittikten sonra, bu dönemde geriye atmak zorunda kaldıkları adımları yeniden ilerletmeye giriştiler.

Bunun somut örneği, Diyarbakır Askeri Cezaevi'nde uygulandı. Daha önce tutukluların kararlı direnişi ve dünya kamuoyunun dayatmasıyla elde edilen bir takım haklar bir bir ellerinden alınıyor.

Şöyle ki, 24.12.1983 tarihinde hapisaneyi ziyarete giden tutuklu ailelerine tutuklular yaptıkları açıklamada, daha önce elde ettikleri bir takım hakların tek tek geri alındığını, ziyaretçiler tarafından gönderilen eşyaların içerde, kendilerinden geri alındığını, sıra dayalıdan geçirildiklerini, ayrıca içerde bir sürü hastanın var olduğunu, doktora götürülmediklerini, bile bile ölüme terkedildiklerini belirttiler. Böyle devam ederse, her gün ölmektense bir gün ölmeyi ve açlık grevine gitmeyi tercih edeceklerini, başka seçeneklerinin olmadığını açıkladılar.

Diyarbakır Askeri Cezaevi'nde durum budur. Biz burada, başta Uluslararası Af Örgütü olmak üzere bütün insan haklarını savunan kuruluşlara sesleniyoruz: Bu olaya el atmanızı ve Diyarbakır Askeri Cezaevi'ne heyetler gönderip ve olayı yerinde incelemenizi istiyoruz. Aksi takdirde binlerce siyasi tutukluyu bile bile ölüme terketmiş olursunuz.

24.12.1983

Diyarbakır Askeri Cezaevinde Açlık Grevi Yeniden Başladı

Diyarbakır Askeri Cezaevinde tutuklu aile ve yakınlarından alınan güvenilir bilgilere göre, Askeri Cezaevindeki bütün tutuklular, hapisanede yeniden artan baskı, terör ve işkenceleri protesto etmek için 3 ya da 4 Ocak 1984 günü açlık grevine gittiler. Açlık grevine gidilmesi üzerine, hapishane yönetimi, koşullara asker sokarak grevi zorla kırmak istedi. Tutuklularla askerler arasında çıkan çatışmalar sırasında bir koğuşa ateşe verilerek tamamıyla yakıldı. Verilen bilgiler arasında, pek çok tutuklunun yaralandığı, ölümlerin olduğu yönünde yaygın kuşkuvarın oluştuğu da yer alıyor.

Bilindiği gibi geçtiğimiz Eylül ayında da Diyarbakır Askeri Cezaevi'ndeki tutuklular açlık grevine gitmişler; bir ayı aşkın süren direnişten sonra hapishane yöneticilerinin, grevcilerin bazı istemlerini yerine getireceğine söz vermesi üzerine, greve son vermişlerdi. Ancak yıl sonunda, görüşmeye giden ailelere, tutuklular, geçen açlık greviden sonra verilen bazı hakları hapishane yönetiminin tekrar geri aldığını, baskı, dayak ve zorbalığın yeniden yoğunlaştığını, böyle giderse en yakın sürede tekrar açlık grevine gitmek zorunda kalacaklarını bildirmişlerdi.

İkinci kez başlayıp halen sürmekte olan açlık grevi, tutuklu aile ve yakınları arasında büyük tedirginliklere yol açtı. Hapishane yönetimi, gelişmelere ilişkin haberlere dışarıya yansımaları engellemek için her çareye baş vuruyor. Halk, tutukluların durumundan büyük endişe duyuyor.

Avrupa'daki insan hak ve özgürlüklerinden yana tüm kişi ve kuruluşlara sesleniyoruz :

Diyarbakır'daki tutuklularla dayanışmanızı dile getirin, baskı ve işkencelere son vermesi için faşist Türk Cunta'sına baskı yapınız.

Uluslararası Af Örgütü'ne, Kızıl Haç'a ve hukuk kurumları; Diyarbakır Askeri Cezaevi'deki kötü koşulları yerinde tespit etmek için araştırma komisyonları gönderin. Baskıların son bulması için girişimde bulunun.

7 Ocak 1984

YKDK

ARMANC

MONTHLY KURDISH MAGASINE / MÂNATLIG KURDISK TIDSKRIFT

ADDRESS: ARMANC : Tunnelgatan 14-2tr 111 37 Stockholm-Sweden Tel : 08-10 12 89

Ans-Utgv(Xwedi) : YKDK (Kurdiska Demokratiska Arbetarunionen)

Price:(buha) :7,5 kr / 2 Dm / 50 TL.

Abone :90 Kronor/ år / year / aal / -- POSTGIRO:82 48 58-5

ISSN: 0348-7385